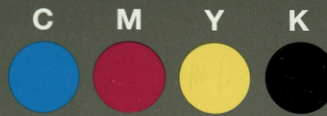
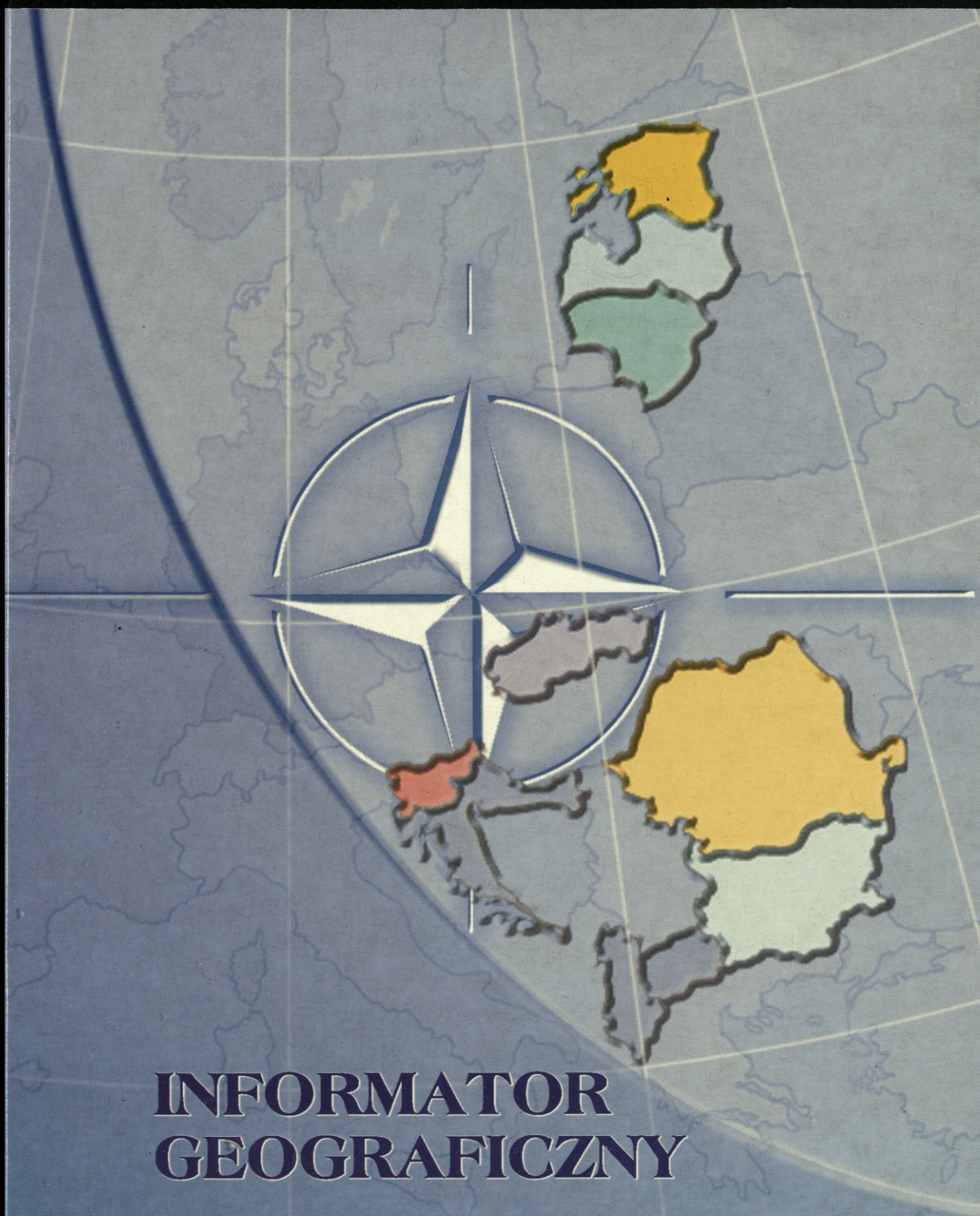

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

INFORMATOR GEOGRAFICZNY

o państwach kandydujących
do Sojuszu Północnoatlantyckiego

55540

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Inches
Centimetres
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO-OBRONNY

ZAKŁAD GEOGRAFII

AON 5463/02

INFORMATOR GEOGRAFICZNY
O PAŃSTWACH KANDYDUJĄCYCH
DO SOJUSZU PÓLNOCNOATLANTYCKIEGO

redakcja naukowa

Julian SKRZYP

WARSZAWA

2002

Zespół autorski:

prof. dr hab. Julian SKRZYP

dr Zbigniew LACH

mgr inż. Andrzej ŁASZCZUK

Opracowanie map:

dr Zbigniew LACH

Projekt okładki:

Ewa WIŚNIEWSKA

Prace techniczne:

Anna GŁOGOWSKA

04220

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
ALBANIA	7
 BULGARIA	14
CHORWACJA	22
 ESTONIA	30
 LITWA	38
 ŁOTWA	46
MACEDONIA	54
 RUMUNIA	62
 SŁOWACJA	70
 SŁOWENIA	79
ZAKOŃCZENIE	87
BIBLIOGRAFIA	88

Uwagi redakcyjne

W publikacji zastosowano oznaczenia:

- b.d. - brak danych
- - zjawisko (stan) nie występuje
- Mm - mila morska; (wg SI: n mile, nam, NAM; ameryk. NM)
- [rok] - rok w którym miało miejsce dane wydarzenie
- (rok) - rok aktualności przytoczonych danych; (stosowany wybiórczo)
- PKB - Produkt Krajowy Brutto
- USD - dolar USA (przeliczeniowa jednostka monetarna)
- DWT - nośność brutto statku; określona w tonach wagowych; zdolność przewożowa statku (maksymalna wielkość ciężaru, który może załadować)
- BRT - pojemność rejestrowa brutto statku; ameryk. GRT
- kW·h - kilowatogodzina

Serbia i Czarnogóra (Jugosławia) – dotychczasowa nazwa **Jugosławia** (funkcjonująca na mapach i w publikacjach) od 01.01.2003 r. będzie zastąpiona nazwą: **Serbia i Czarnogóra**

- państwa zaproszone do rozpoczęcia procesu akcesyjnego NATO

WSTĘP

Przebież euroatlantycka NATO obejmuje obszar rozciągający się od wschodnich wybrzeży Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (na zachodzie) do Uralu (na wschodzie) i od Zwrotnika Raka (na południu) do Bieguna Północnego (na północy).¹

Na obszarze tym znajduje się wiele państw, wśród których są członkowie NATO oraz państwa nie należące do Sojuszu. Spośród państw nie należących do Sojuszu niektóre wyraziły wolę przystąpienia do niego.

Opracowanie niniejsze zawiera charakterystykę geograficzną najbardziej zaangażowanych państw kandydujących do NATO. Podczas szczytu NATO w Pradze (21 listopada 2002) Sojusz zaprosił do rozpoczęcia procesu akcesyjnego, następujące państwa: Bułgarię, Estonię, Litwę, Łotwę, Rumunię, Słowację i Słowenię.

Ponadto, na horyzoncie politycznym pojawiają się kolejni kandydaci ubiegający się o wstąpienie do Sojuszu Północnoatlantyckiego, czy też rozważający członkostwo w NATO w przyszłości. Być może wolą Sojuszu będzie zaproszenie do podjęcia negocjacji członkowskich również niektórych z nich w kolejnym rozszerzeniu NATO.

Informacje dotyczące prezentowanych państw podano według jednolitego schematu, co zdaniem Autorów ułatwi Czytelnikowi dokonywanie analiz porównawczych. Każdemu z państw poświęcono oddzielny rozdział składający się z podrozdziałów.

W części wstępnej każdego rozdziału zawarto podstawowe informacje o położeniu i znaczeniu danego państwa. W kolejnych rozdziałach przedstawiono najważniejsze informacje w zakresie warunków fizycznogeograficznych, społeczno-ekonomicznych i militarnych.

W rozdziale dotyczącym warunków geograficznych przedstawiono ogólną charakterystykę warunków przyrodniczych oraz podstawowe informacje ogólnogeograficzne dotyczące danego państwa.

¹ Lach Z., Skrzyp J. i in., *Analiza przestrzeni euroatlantyckiej NATO – ujęcie geograficzne*, AON, Warszawa 2000.

W rozdziałach zawierających problematykę społeczno-ekonomiczną zawarto informacje dotyczące: ludności i osadnictwa, systemu społeczno-politycznego, gospodarki, komunikacji i transportu.

W rozdziale dotyczącym problematyki militarnej przedstawiono podstawowe informacje dotyczące sił zbrojnych. Jednak ze względu na specyfikę tych państw (większość z nich to państwa nowopowstałe) informacje dotyczące ich sił zbrojnych są bardzo ograniczone.

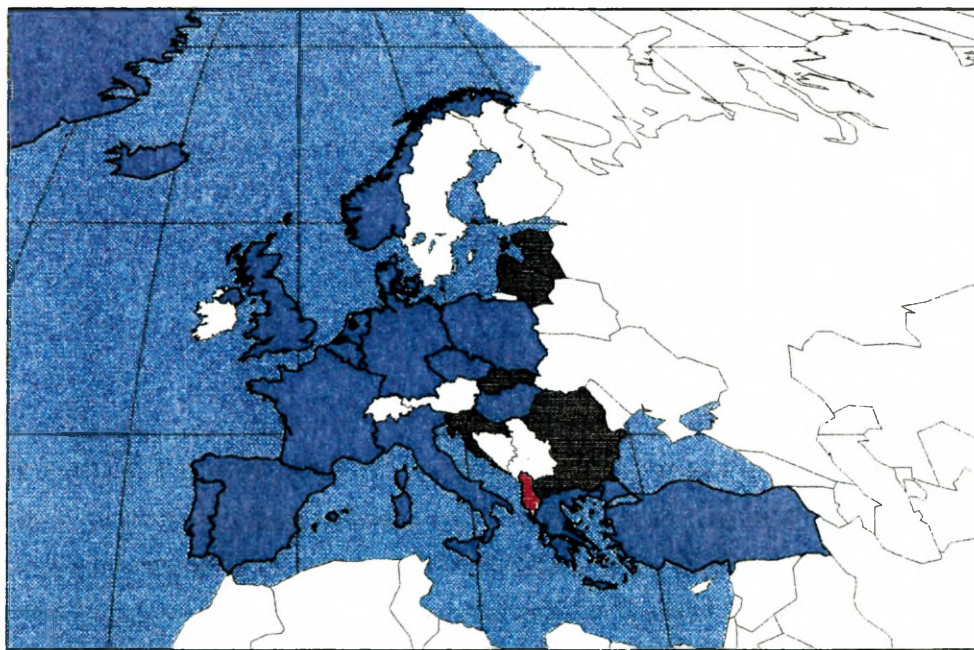
Intencją Autorów było stworzenie opracowania syntetycznego, dającego kompleksowe wyobrażenie o przestrzeni geograficznej w której funkcjonują prezentowane państwa.

Autorzy mają świadomość niedoskonałości tej publikacji, co wynika ze specyfiki opracowania o zawartości tak bogatej w szczegółowe informacje podlegające ze swej natury dynamicznym zmianom. Mając jednak na uwadze potrzebę udostępnienia tego opracowania dla realizacji procesu naukowo-dydaktycznego AON, Autorzy mają nadzieję, że pozwoli ona przybliżyć obraz nowych obszarów zainteresowania Sojuszu i zapewne zachęci do dalszych studiów i analiz. Mamy nadzieję, że publikacja ta przyczyni się do uzupełnienia wiedzy z zakresu przestrzeni zainteresowania Sojuszu. Dostarcza ona bowiem informacji bazowych do wszelkich analiz o charakterze strategicznym.

Zamiarem zespołu autorskiego jest kontynuowanie prac nad aktualizacją gromadzonej bazy geoinformacji o obszarze zainteresowania Sojuszu, oraz cykliczne udostępnianie syntetycznych opracowań z tego zakresu.

ALBANIA (Republika Albanii)

Albania położona jest w zachodniej części Półwyspu Bałkańskiego nad Morzem Adriatyckim, cieśniną Otranto oraz Morzem Jońskim. Rozciągłość południkowa kraju wynosi 335 km. Terytorium Albanii ma istotne znaczenie strategiczne dla państw leżących nad Adriatykiem. Stwarza ono bowiem korzystne warunki do kontroli szlaków komunikacji morskiej wiodących z Morza Jońskiego przez cieśninę Otranto o szerokości 80 km, na Morze Adriatyckie. Z tego powodu Albania ma istotne znaczenie w strategii NATO, gdyż wraz z Macedonią stanowi ogniwo łączące Włochy i Grecję (poprzez wspomnianą cieśninę Otranto).

Rys. 1. Położenie Albanii na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

19° - 21° - dł. wsch. (E)

39° - 42° - szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 28 748 km², w tym:
- obszar lądowy → 27 398 km²
- wody wewnętrzne → 1 350 km²

Granice lądowe: ogółem → 720 km, w tym: z Grecją 282 km, Macedonią 151 km,
Serbią 114 km, Czarnogórą 173 km

Długość wybrzeża: 380 km

Wyłączna strefa ekonomiczna: 200 Mm

Wody terytorialne: 12 Mm

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Maja e Korabit (Golem Korab) → 2 753 m n.p.m.
najniższy: Morze Adriatyckie → 0 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne	21%
sady	5%
łąki i pastwiska	15%
lasy i zadrzewienie	38%
pozostałe	21% (1993)

Tereny zmeliorowane: 3 410 km²

1.2. Warunki naturalne

Albania jest krajem górzystym, gdyż aż 2/3 obszaru zajmują góry. Najwyższe z nich Alpy Albańskie będące częścią Gór Dynarskich osiągają wysokość 2 700 m n.p.m. Na styku granicy Albanii, Macedonii i Grecji znajdują się wysoko położone jeziora: Ochrydzkie i Prespa. Wzdłuż wybrzeża rozciąga się obszar Dolnej Albanii. Pas szerokości do 60 km, częściowo bagnisty, powstał z mulów naniesionych przez rzeki.

Wzdłuż wybrzeża i na przyległym obszarze pagórkowatym panuje klimat śródziemnomorski. Średnie temperatury wynoszą w Tiranie w czerwcu 25°C, w styczniu 7°C, średnioroczne opady 1 200 mm.

W wysokich partiach gór panuje klimat górski, a średnioroczne opady wynoszą do 2 000 mm.

Lasy zajmują 38% powierzchni kraju. Na pagórkowatych i górskich obszarach dominują lasy dębowe i kasztanowe, między wysokością 1 400 i 1 700 m n.p.m. lasy bukowe i sosnowe, a powyżej tej wysokości kosodrzewina.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe (2000)

Ludność ogółem: 3 510 tys.

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat:	30%	(mężczyźni 536,5 tys.; kobiety 500,0 tys.)
15 - 64 lat:	63%	(mężczyźni 1 073,4 tys.; kobiety 1 155,1 tys.)
65 i więcej lat:	7%	(mężczyźni 107,5 tys.; kobiety 138,0 tys.)

Przyrost naturalny: 8,8 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 19,1

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 6,5

Migracja netto: - 3,7 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat	1,07
15 - 64	0,93
65 i więcej lat	0,78
<u>ogółem</u>	<u>0,93</u>

Średnia długość życia: 71,8 lat, w tym: mężczyźni 69,0 lat, kobiety 74,9 lat

Struktura narodowościowa:

Albańczycy	95%
Grecy	3%
inni	2%

Wyznania: islam 70%, prawosławie 20%, katolicy 10%

Język: albański

Alfabetyzacja: 93%

Urbanizacja: 36%

2.2. Osadnictwo

Średnia gęstość zaludnienia w Albanii wynosi 122 mieszkańców/km². Największe zagęszczenie ludności występuje na Nizinie Albańskiej w rozległej kotlinie koło miasta Korczy, na południu w Epirze Albańskim oraz we wschodniej części kraju, w dolinie rzeki Drin.

Gęstość zaludnienia na tych obszarach przekracza 100 mieszkańców/km², natomiast w terenach górskich wynosi poniżej 30 mieszkańców/km².

W Albanii znajduje się ponad 50 miast i około dwóch tysięcy osiedli wiejskich. Do największych miast należą: Tirana (244 tys. mieszkańców), Durrës (85 tys.), Elbason (83 tys.), Szkodra (82 tys.), Vlorë (74 tys.), Korcza (65 tys.).

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna:	Republic of Albania
konwencjonalna skrócona:	Albania
lokalna pełna:	Republika e Shqipërisë
lokalna skrócona:	Shqipëria

Stolica: Tirana (*Tiranë*)

Święta państwowe: 28 listopada [1912]

Konstytucja: 28.11.1998 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Zgromadzenie Narodowe (*Kuvend*) (140 deputowanych)

3.2. Podział administracyjny

Podział administracyjny jest dwustopniowy. Podstawowymi jednostkami są okręgi (26), które dzielą się na gminy (537).

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe (2000)

Surowce: ropa naftowa, gaz ziemny, węgiel brunatny, rudy żelaza, miedzi, chromu i niklu oraz sól kamienna

Wielkość i kierunki eksportu: 310 mln USD (Włochy 67%, Grecja 15%, Niemcy 5%)

Wielkość i kierunki importu: 1 mld USD (Włochy 37%, Grecja 28%, Niemcy 6%, Turcja 6%, Bułgaria 3%)

Produkcja energii elektrycznej: 5,33 mld kW·h, w tym:

elektrownie ciepłe	3,8%
elektrownie wodne	96,2%
elektrownie jądrowe	0,0%
elektrownie inne	0,0%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 10,5 mld USD

Realne tempo wzrostu: 7,5% (1999)

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 3 000 USD (2000)

Udział sektorów gospodarki w produkcie krajowym brutto:

rolnictwo	55%
przemysł	24%
usługi	21%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: b. d.

Inflacja: 1%

Siła robocza ogółem: 1 692 tys.

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł i usługi	50%
rolnictwo	50%

4.2. Przegląd gospodarki

Gospodarka Albanii znajduje się w fazie transformacji. Pomoc finansowa udzielona Albanii przez Włochy oraz inne państwa i organizacje (MFW, EBOiR) przyczyniły się do ożywienia gospodarczego. Mimo to kraj ten należy do słabiej rozwiniętych. Jedynie wydobycie rud chromu jest na wysokim poziomie, ponad 70 tys.

ton (8 miejsce w świecie). Najlepiej rozwiniętą gałęzią jest włókiennictwo oraz przemysł spożywczy.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 447 km, w tym:

- normalnotorowe → 447 km (z tego, zelektryfikowanych → 0 km);
- szerokotorowe → 0 km
- wąskotorowe → 0 km

Drogi: ogółem → 18 000 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 5 400 km
- nieutwardzone → 12 600 km

Drogi wodne śródlądowe: 43 km

Rurociągi: (1991)

- ropy naftowej i produktów naftowych → 200 km
- gazu ziemnego → 64 km

Porty morskie: Durrës, Sarandë, Shëngjin, Vlorë

Porty śródlądowe: b.d.

Marynarka handlowa:

- liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → 9
- wyporność → 17 797 BRT/ 26 324 DWT

Lotniska: ogółem → 11, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047 m	-	3
- 1 524 - 2 437 m	-	0
- 914 - 1 523 m	-	0
- poniżej 914 m	-	0
<hr/>		
Razem		3

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m - 1

- 2 438 - 3 047 m	-	0
- 1 524 - 2 437 m	-	1
- 914 - 1523 m	-	2
- poniżej 914 m	-	4
<hr/>		
Razem		8

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Transport w Albanii jest słabo rozwinięty. Głównym rodzajem transportu jest transport samochodowy. Znaczną rolę odgrywa również żegluga kabotażowa. Ważnym szlakiem komunikacyjnym jest droga wiodąca wzdłuż wybrzeża, mająca połączenie z siecią drogową Serbii i Czarnogóry (Jugosławii) oraz Grecji. Międzynarodowy port lotniczy znajduje się w pobliżu Tirany.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: siły lądowe, morskie i lotnicze, wojska obrony terytorialnej i Gwardia Narodowa

Potencjalne możliwości mobilizacyjne: (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 870,8 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne:

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 712,8 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 35,8 tys.

Wydatki na obronność: 42 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 1,5%

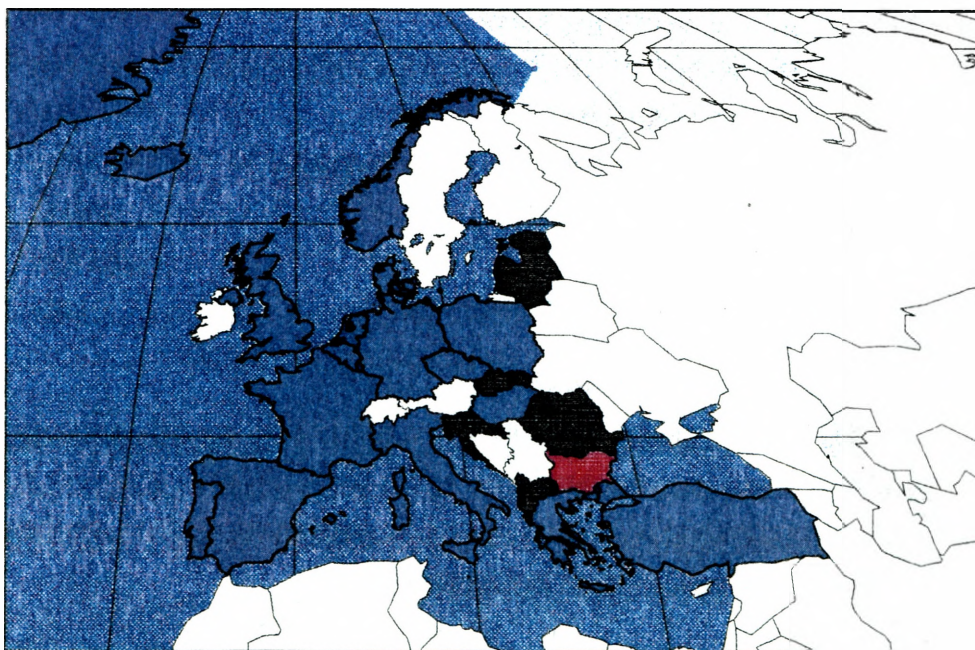
6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły zbrojne Albanii liczą około 47 tys. żołnierzy, w tym siły lądowe 40 tys., siły powietrzne 4,5 tys. i marynarki wojennej 2,5 tys. Wyposażone są głównie w starsze typy uzbrojenia rosyjskiego. Obecnie siły te znajdują się na etapie transformacji mającej na celu dostosowanie ich do wymogów NATO.

BUŁGARIA (Republika Bułgarii)

Bułgaria położona jest w północno-wschodniej części Półwyspu Bałkańskiego, nad Morzem Czarnym. Rozciągłość równoleżnikowa kraju wynosi 510 km, południkowa 338 km. Północną granicę stanowi rzeka Dunaj na odcinku 520 km długości.

Przez Bułgarię wiodą główne szlaki komunikacji lądowej łączące Europę z Azją Mniejszą i tym samym stanowi ona obszar tranzytowy w stosunkach gospodarczych państw Europy Zachodniej i Środkowej z państwami Bliskiego Wschodu. Ponadto Bułgaria położona jest w bezpośredniej styczności z kluczowym obszarem w tej części Europy, tj. z cieśninami Bosfor i Dardanele, jedynym przejściem wodnym z Morza Czarnego na Morze Śródziemne. Ponadto poprzez Morze Czarne Bułgaria posiada bezpośrednią styczność z państwami regionu Morza Kaspijskiego bogatymi w surowce energetyczne – ropę naftową i gaz ziemny. Bułgaria jest państwem basenu czarnomorskiego i posiada dogodne połączenie komunikacji morskiej z państwami leżącymi nad Morzem Czarnym.

Rys. 2. Położenie Bułgarii na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

22° - 28° - dł. wsch. (E)

41° - 44° - szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 110 910 km², w tym:

- obszar lądowy → 110 550 km²;

- wody wewnętrzne → 360 km²

Granice lądowe: ogółem → 1 808 km: w tym z Grecją 494 km, Macedonią 148 km,
Serbią 318 km, Rumunią 608 km i Turcją 240 km

Długość wybrzeża: 354 km

Szelf kontynentalny: 24 Mm

Wyłączna strefa ekonomiczna: 200 Mm

Wody terytorialne: 12 Mm

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Musala → 2 925 m n.p.m.

najniższy: Morze Czarne → 0 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne 43%

sady 2%

łąki i pastwiska 14%

lasy i zadrzewienie 38%

pozostałe 3%

Tereny zmeliorowane: 12 370 km²

1.2. Warunki naturalne

Bulgaria jest krajem górzystym, gdyż 2/3 jej powierzchni położone jest powyżej 500 m n.p.m. Niziny (wznoszące się do 200 m n.p.m.) zajmują niespełna 1/3 jej terytorium. Przeciętna wysokość powierzchni kraju wynosi 470 m n.p.m.

Ukształtowanie powierzchni ma charakter pasmowy o kierunku równoleżnikowym. Pierwszą strefą tworzy Nizina Naddunajska długości 500 km i szerokości wyno-

szącej od 20 km na zachodzie do 70 km na wschodzie. Na południe od tej niziny rozciąga się łańcuch gór Bałkany (Stara Płanina) z najwyższym szczytem Botew 2 376 m n.p.m.

Na południe od Bałkanu położone jest pasmo zróżnicowane pod względem krajobrazowym obejmujące: Wyżynę Zachodniobułgarską, Średnią Górę (*Sredna Gora*) ze szczytem Vakarel 1 221 m n.p.m. i Bogdan 1 604 m n.p.m., Nizinę Gómotracką i Niziną Burgaską, góry Sakar i Wyżynę Bosna.

Czwartą strefę naturalną na południowym zachodzie Bułgarii tworzą stare góry Rodopy wraz z masywami Pirin i Riła (z najwyższym szczytem Musala 2 925 m n.p.m.).

Klimat Bułgarii można określić jako umiarkowanie ciepły, z dominującymi cechami klimatu kontynentalnego. Niżej położone regiony na południu kraju oraz na południowym zachodzie znajdują się pod wpływem klimatu śródziemnomorskiego. Północna Bułgaria jest w strefie klimatu kontynentalnego. Średnie temperatury w styczniu wahają się od -2°C na północy do $+2^{\circ}\text{C}$ na południu, a lipca od 21°C na wyżynach do 25°C na nizinach. Roczna suma opadów wynosi od 400 mm nad Morzem Czarnym do 1 000 mm w górach.

Lasy zajmują 1/3 terytorium kraju. Największe kompleksy leśne występują w Rodopach, w górach Riła i Pirin oraz na północnych stokach Bałkanu.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 7 707,5 tys. (2001)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat: 15% (mężczyźni 597,8,6 tys.; kobiety 567,0 tys.)

15 - 64 lat: 68% (mężczyźni 2 588,8 tys.; kobiety 2 665,7 tys.)

65 i więcej lat: 17% (mężczyźni 543,7 tys.; kobiety 744,5 tys.)

Przyrost naturalny: -11,4 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 8,01

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 14,53

Migracja netto: - 4,9 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat	1,05
15 - 64	0,97
65 i więcej lat	0,73
<u>ogółem</u>	<u>0,94</u>

Średnia długość życia: 71,2 lat, w tym: mężczyźni 67,7 lat, kobiety 74,9 lat

Struktura narodowościowa:

Bułgarzy	83,0%	Romowie	2,6%
Turcy	8,5%	inni	5,9%

Wyznania: prawosławie 83,5%, islam 13,0%, judaizm 0,8%, katolicy 1,5%, unicki-katolicy 0,2%, inni 1%

Język: bułgarski

Alfabetyzacja: 98%

Urbanizacja: 68%

2.2. Osadnictwo

Średnia gęstość zaludnienia w Bułgarii wynosi 74 mieszkańców/km². Największe skupienie ludności występuje w Kotlinie Sofijskiej, w rejonie Płowdiw, Ruse i Plewen oraz nad Morzem Czarnym (rejon Warny).

W Bułgarii jest ponad 120 miast. Do największych z nich należą: Sofia (1 217 tys. mieszkańców), Płowdiw (380 tys.), Warna (315 tys.), Burgas (210 tys.), Ruse (190 tys.), Stara Zagora (158 tys.).

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna:	Republic of Bulgaria
konwencjonalna skrócona:	Bulgaria
lokalna pełna:	Republika Byłgarija
lokalna skrócona:	Byłgarija

Stolica: Sofia

Święta państwowe: 3 marca [1878]

Konstytucja: 12 lipca 1991 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Zgromadzenie Narodowe (240 deputowanych)

3.2. Podział administracyjny

Bulgaria podzielona jest na: 9 regionów (w tym region stołeczny). Są to: Burgas, Chaskowo, Łowecz, Montana, Płowdiw, Ruse, Sofia, stołeczny Sofia, Warna.

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: węgiel brunatny, ropa naftowa, gaz ziemny, rudy żelaza, chromu, manganu, cynku, ołowiu, miedzi, uranu oraz piryty i fosforyty

Wielkość i kierunki eksportu: 4,8 mld USD (Włochy 14%, Niemcy 9% Turcja 10%, Grecja 8%, Serbia i Czarnogóra (Jugosławia) 8%, Belgia 6%, Francja 5%, USA 4%)

Wielkość i kierunki importu: 5,9 mld USD (Rosja 24%, Niemcy 14%, Włochy 8%, Grecja 5%, Francja 5%, Rumunia 4%, Turcja 3%, USA 3%)

Produkcja energii elektrycznej: 36,2 mld kW·h, w tym:

elektrownie ciepłe 51,5%

elektrownie wodne 8,4%

elektrownie jądrowe 40,1%

elektrownie inne 0,0%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 48 mld USD

Realne tempo wzrostu: 5% (2000)

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 6 200 USD

Udział sektorów gospodarki w produkcie krajowym brutto:

rolnictwo 15%

przemysł 29%

usługi 56%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: 22,5%

Inflacja: 10,4%

Siła robocza ogółem: 3,57 mln (1996)

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł	26%
rolnictwo	31%
usługi	43%

4.2. Przegląd gospodarki

Gospodarka bułgarska w ostatnich latach, zwłaszcza w 1996 r. dotknięta została głębokim kryzysem, co zaowocowało utratę rynków i spadkiem PKB. Przemysł i rolnictwo tego państwa znajdują się w okresie transformacji. Spośród różnych gałęzi przemysłu stosunkowo dobrze rozwinięty jest przemysł chemiczny i petrochemiczny. Najważniejsze ośrodki tego przemysłu to: Sofia, Wraca, Plewen, Płowdiw, Dymitrowgrad, Jambol, Ruse, Razgrad i Warna. Przemysł elektroenergetyczny skupiony jest w Michajłowgradzie i Warnie a stoczniowy w Miczurinie, Burgas, Warnie i Ruse (nad Dunajem). Duże znaczenie posiada elektrownia jądrowa Kozłoduj (6 bloków o mocy 3 538 MW) nad Dunajem i terminal naftowy w Burgas.

W produkcji rolniczej duże znaczenie mają uprawy tytoniu, słoneczników i róż.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 4 294 km, w tym:

- normalnotorowe → 4 047 km (z tego, zelektryfikowanych → 2 710 km)
- szerokotorowe → 0 km
- wąskotorowe → 245 km

Drogi: ogółem → 36 724 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 33 786 km, (z tego, autostrady → 314 km)
- nieutwardzone → 2 938 km

Drogi wodne śródlądowe: 470 km

Rurociągi:

ropy naftowej i produktów naftowych → 525 km

gazu ziemnego → 1 500 km

Porty morskie: Burgas, Neseber, Warna

Porty śródlądowe: Lom, Ruse, Vidin

Marynarka handlowa:

liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → 81

wyporność → 938 706 BRT/ 1 440 374 DWT

Lotniska: ogółem → 215, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m - 1

- 2 438 - 3 047 m - 19

- 1 524 - 2 437 m - 15

- 914 - 1 523 m - 1

- poniżej 914 m - 92

Razem 128

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m - 0

- 2 438 - 3 047 m - 0

- 1 524 - 2 437 m - 2

- 914 - 1 523 m - 10

- poniżej 914 m - 75

Razem 87

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Infrastruktura transportu jest słabo rozwinięta, przy czym sieć komunikacyjna lepiej rozwinięta jest w kierunku równoleżnikowym niż w południkowym. Głównymi węzłami komunikacyjnymi są: Sofia, Płowdiw i Stara Zagora. Międzynarodowe porty lotnicze są w Sofii, Płowdiwie, Warnie i Burgas. Najważniejsze porty nad Morzem Czarnym, to Warna i Burgas.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: wojska lądowe, marynarka wojenne oraz siły powietrzne
i obrony powietrznej

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 1 891,5 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 1 581,7 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 56,1 tys.

Wydatki na obronność: 334 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 2,4%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły Zbrojne Bułgarii liczą około 80 tys. żołnierzy, w tym: siły lądowe 42,4 tys. żołnierzy, marynarka wojenna 5,3 tys. marynarzy i wojska lotnicze 18,3 tys. żołnierzy. Pozostałe, to żołnierze sił obrony terytorialnej i inne.

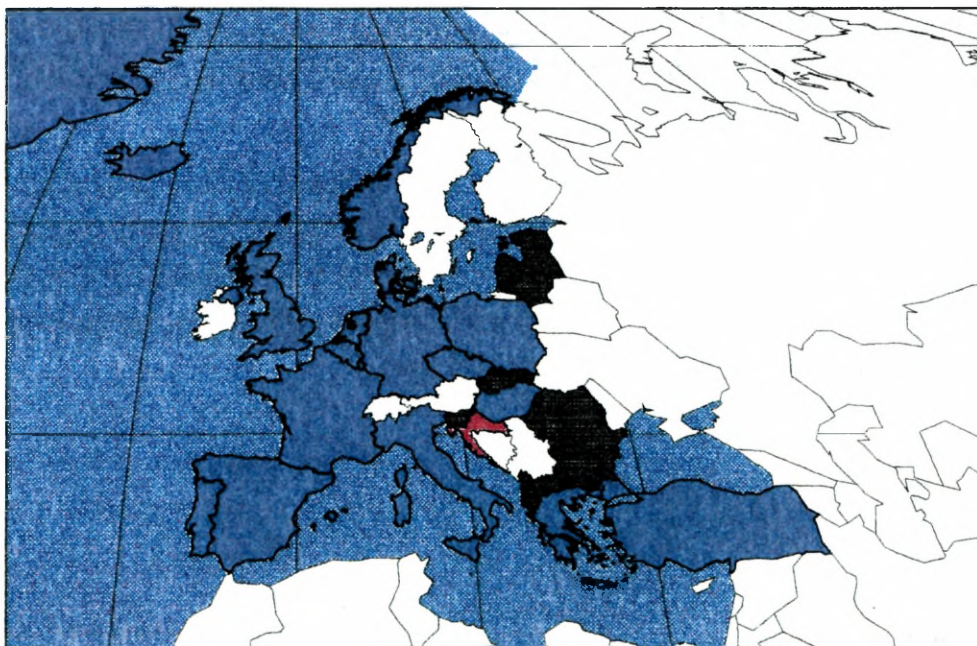
Siły lądowe wyposażone są w około 1,5 tys. czołgów T-55 i T-72, artyleria posiada wyrzutnie BM-21 i 72. wyrzutnie FROG-7, Scud i SS-23; marynarka wojenna dysponuje jednym okrętem podwodnym, 1 fregatą i 23 kutrami patrolowymi, natomiast wojska lotnicze wyposażone są w 272 samoloty i śmigłowce (Su-25, MiG-21 bis, MiG-23, MiG-29, Mi-24, Mi-8, Mi-17 i inne).

CHORWACJA (Republika Chorwacji)

Chorwacja położona jest w południowej części Europy Środkowej i w Europie Południowej, nad Morzem Adriatyckim. Leży na północnym zachodzie Półwyspu Bałkańskiego. Od północy graniczy ze Słowenią i Węgrami a od wschodu i południowego zachodu z Serbią i Czarnogórą (Jugosławią) oraz Bośnią i Hercegowiną od południa i wschodu.

Chorwacja ma istotne znaczenie strategiczne, gdyż jej terytorium leży na pasażu bałtycko-adriatyckim, przez który wiodą najkrótsze połączenia kolejowo-drogowe z Polski i Niemiec do portów adriatyckich.

Rozciągłość południkowa Chorwacji wynosi 300 km, równoleżnikowa 500 km, a równocześnie bardzo niewielka szerokość terytorium (średnio 50÷80 km).

Rys. 3. Położenie Chorwacji na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

13° – 19° - dł. wsch. (E)

42° – 47° - szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 56 542 km², w tym:

- obszar lądowy → 56 474 km²

- wody wewnętrzne → 128 km²

Granice lądowe: ogółem → 2 028 km: w tym z Bośnią i Hercegowiną 932 km, Węgrami 329 km, Serbią i Czarnogórą (Jugosławią) 266 km, Słowenią 501 km

Długość wybrzeża: 5 835 km (z tego, bez wysp → 1 777 km)

Wylączna strefa ekonomiczna: 200 Mm

Wody terytorialne: 12 Mm

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Dinara → 1 830 m n.p.m.

najniższy punkt: Morze Adriatyckie → 0 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne 21%

sady 2%

łąki i pastwiska 20%

lasy i zadrzewienie 38%

pozostałe 19%

Tereny zmeliorowane: 30 km²

1.2. Warunki naturalne

Ukształtowanie powierzchni Chorwacji jest bardzo zróżnicowane. Północno-wschodnią część zajmuje rozległa pagórkowata nizinna (część Wielkiej Niziny Węgierskiej), zaś zachodnia część jest górzysta (Góry Dynarskie). Wybrzeże Dalmatyńskie obejmuje pas brzegowy długości 400 km i około 1 000 wysp ciągnących się równole-

gle do wybrzeża w odległości 20-40 km, które wydłużają linię nadbrzeżną Chorwacji o 4 000 km. Największe z nich to: Krk, Cres, Dugi, Otok, Brač, Hvar, Korčula, Mljet.

Wyspy oddzielone są od wybrzeża wąskimi i długimi pasami wody zwanymi kanałami. Na wybrzeżu jest dużo małych zatok nazywanych „*Kala*”. W niektórych miejscach zatoki wciskają się daleko w ląd. Ich brzegi są strome i silnie rozczłonkowane, zbudowane są głównie z wapienia.

Klimat na wybrzeżu jest typu śródziemnomorskiego, wewnątrz kraju umiarkowany ciepły.

Główne rzeki to: Sawa z Kupą, Drawa, Dunaj.

Lasy zajmują około 35% powierzchni kraju.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 4 334,1 tys. (2001)

Struktura wiekowa:

0 -14 lat: 18% (mężczyźni 403,7 tys.; kobiety 383,2 tys.)

15 - 64 lat: 67% (mężczyźni 1 452,9 tys.; kobiety 1 434,1 tys.)

65 i więcej lat: 15% (mężczyźni 245,7 tys.; kobiety 414,6 tys.)

Przyrost naturalny: 0,4 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 12,8

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 11,4

Migracja netto: 13,4 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat 1,05

15 - 64 1,01

65 i więcej lat 0,59

ogółem 0,88

Średnia długość życia: 73,3 lat, w tym: mężczyźni 77,7 lat, kobiety 79,2 lat

Struktura narodowościowa:

Chorwaci 78,1% Czesi 0,4%

Serbowie 12,2% Albańczycy 0,3%

Bośniacy	0,9%	Czarnogórcy	0,3%
Węgrzy	0,5%	Romowie	0,2%
Słoweńcy	0,5%	inne	6,6%

Wyznania: rzymsko-katolickie 76,5%, prawosławie 11,1%, islam 1,2%, protestantyzm 0,4%, inne 10,8%

Język: chorwacki 96%

Alfabetyzacja: 97%

Urbanizacja: 56,8%

2.2. Osadnictwo

Rozmieszczenie miast jest bardzo nierównomierne. Przeważają miasta małe spełniające funkcję ośrodków gospodarczych regionów oraz miasta o funkcjach wyspecjalizowanych (uzdrowiska nadmorskie i górskie). Największymi miastami są: Zagrzeb – stolica kraju (870 tys. mieszkańców), Rijeka (170 tys.) i Split (190 tys.) – główne porty i ośrodki przemysłowe oraz Osijek (110 tys.). Najgęściej zaludniona jest Wielka Nizina Węgierska oraz wybrzeże.

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna: Republic of Croatia

konwencjonalna skrócona: Croatia

lokalna pełna: Republika Hrvatska

lokalna skrócona: Hrvatska

Stolica: Zagrzeb (Zagreb)

Święta państwowe: 30 maja [1990]

Konstytucja: 22.12.1990 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: dwuizbowy parlament (*Sabor*) – skład się z Rady Przedstawicieli (138 deputowanych) i Rady Województw (63 deputowanych).

3.2. Podział administracyjny

Pod względem administracyjnym Chorwacja podzielona jest na 20 regionów (*županije*), okręg stołeczny Zagrzeb.

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: boksyty, baryt, grafit, ropa naftowa i gaz ziemny, węgiel kamienny

Wielkość i kierunki eksportu: 4,3 mld USD (Włochy 18%, Niemcy 15,7%, Niemcy 5,7%, Bośnia i Hercegowina 12,8%, Słowenia 10,6%, Austria 6,2%)

Wielkość i kierunki importu: 7,8 mld USD (Niemcy 18,5%, Włochy 15,9%, Rosja 8,6%, Słowenia 7,9%, Austria 7,1%)

Produkcja energii elektrycznej: 11 mld kW·h, w tym:

elektrownie ciepłe	40,9%
elektrownie wodne	59,0%
elektrownie jądrowe	0,0%
elektrownie inne	0,1%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 24,9 mld USD

Realne tempo wzrostu: 3,2%

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 5,8 tys. USD

Udział sektorów gospodarki w produkcji krajowym brutto:

rolnictwo	10%
przemysł	19%
usługi	71%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: 10%

Inflacja: 6%

Siła robocza ogółem: 1,7 mln

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł i budownictwo	31%
rolnictwo	10%
usługi	59%

4.2. Przegląd gospodarki

Chorwacja jest jednym z lepiej rozwiniętych gospodarczo państw byłej Jugosławii. Dość dobrze rozwinięty jest przemysł stoczniowy, maszynowy, cementowy, włókienniczy i drzewny.

Produkcja rolna rozwinięta jest głównie na północy, nad rzekami Sawą i Drawą. Główne uprawy to: kukurydza, buraki cukrowe, słonecznik oraz krzewy i drzewa owocowe.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 2 296 km, w tym:

- normalnotorowe → 2 296 km (z tego, zelektryfikowanych → 983 km)
- szerokotorowe → 0 km
- wąskotorowe → 0 km

Drogi: ogółem → 27 840 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 23 497 km (z tego, autostrady → 350 km)
- nieutwardzone → 4 343 km

Drogi wodne śródlądowe: 785 km

Rurociągi:

- ropy naftowej i produktów naftowych → 690 km (1992)
- gazu ziemnego → 310 km

Porty morskie: Dubrovnik, Dugi Rat, Ploce, Pula, Rijeka, Šibenik, Split, Zadar

Porty śródlądowe: Vukovar

Marynarka handlowa:

- liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → 53
- wyporność → 631 853 BRT/ 969 739 DWT

Lotniska: ogółem → 67, w tym:

a. Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:

- powyżej 3 047 m	-	2
- 2 438 - 3 047 m	-	6
- 1 524 - 2 437 m	-	2
- 914 - 1 523 m	-	4
- poniżej 914 m	-	8
Razem		22

b. Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047	-	0
- 1 524 - 2 437	-	1
- 914 - 1 523 m	-	8
- poniżej 914 m	-	36
Razem		45

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Chorwacja ma utrudnione warunki rozwoju infrastruktury transportu, gdyż Góry Dynarskie stanowią istotne utrudnienie w rozwoju infrastruktury transportu. Stąd Chorwacja posiada słabo rozwiniętą sieć komunikacyjną, zwłaszcza w części południowej. Niemniej sieć drogową łączy wszystkie części kraju. Do głównych szlaków komunikacyjnych należą: Lublana – Zagrzeb – Belgrad oraz Jadranska Magistrala oraz równoległa do linii brzegowej Rijeka – Dubrownik.

Linie kolejowe łączą głównie ważniejsze ośrodki miejskie w północnej i wschodniej części kraju. Infrastruktura kolejowa jest słabo rozwinięta w części południowej i zachodniej. Strategiczne znaczenie, ze względu na położenie na szlaku z Europy Zachodniej do Turcji odgrywa linia kolejowa z Lublany przez Zagrzeb, Belgrad do Salonik i Sztambułu. Najważniejszymi portami są Rijeka i Split. Zagrzeb i Dubrownik mają międzynarodowe porty lotnicze.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: wojska lądowe, marynarka wojenna i siły powietrzne

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 1 085,9 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 859,6 tys.

Liczba mężczyzn osiągniętych wiek poborowy w roku: 30 tys.

Wydatki na obronność: 575 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 3,8%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

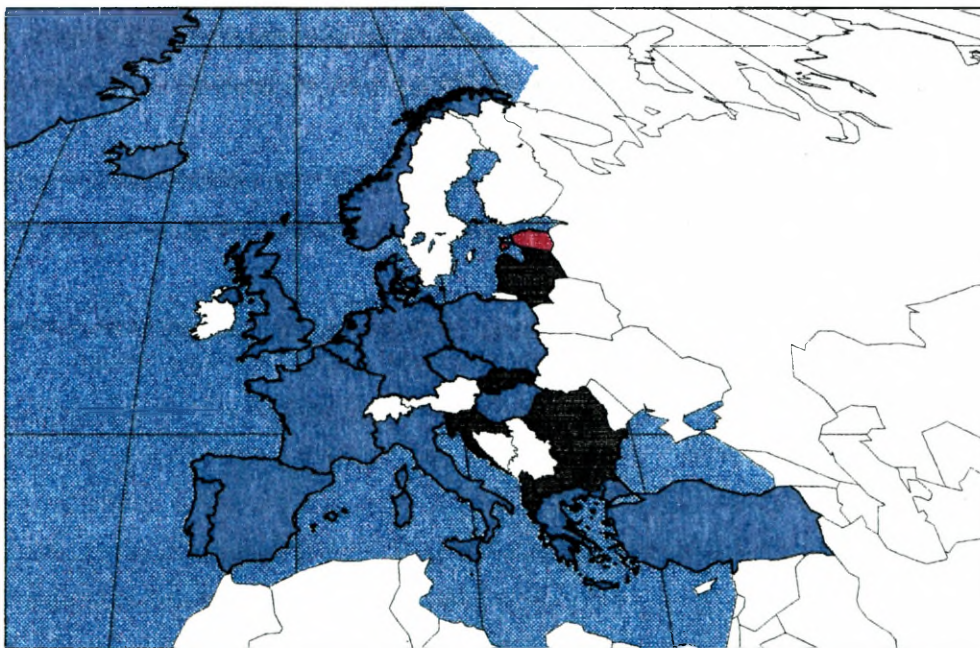
Siły lądowe posiadają około 53 tys. żołnierzy wyposażonych głównie w sprzęt rosyjski: czołgi T-55, T-72M, transportery BRDM, BTR-50; artyleria: M-56, M-1938, D-30, D-20, M-84, BM-21.

Marynarka Wojenna liczy około 3 tys. marynarzy. Główne bazy morskie to Split, Pula, Šibenik, Ploče i Dubrovnik. Posiadają 1 okręt podwodny, kutry torpedowe, patrolowe i desantowe.

Siły lotnicze liczą około 5 tys. żołnierzy. Wyposażenie opiera się głównie o samoloty MiG-21 bis, śmigłowce Mi-8, Mi-24.

ESTONIA (Republika Estońska)

Estonia, najmniejsze i najbardziej na północ wysunięte z państw bałtyckich - byłych republik radzieckich - leży nad Morzem Bałtyckim, między zatokami: Ryską i Fińską. Na wschodzie Estonia graniczy z Rosją, na południu z Łotwą. Problemem nierozwiązanym jest delimitacja granicy państwowej z Rosją. Estonia, mimo że jest państwem niewielkim ma duże znaczenie strategiczne, gdyż jej terytorium leży u wejścia do Zatoki Fińskiej i tym samym zajmuje kluczową pozycję w tym rejonie Bałtyku. Rozciągłość geograficzna południkowa wynosi 240 km, zaś równoleżnikowa 350 km.

Rys. 4. Położenie Estonii na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

22° - 28° - dł. wsch. (E)

57° - 59° - szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 45 226 km², w tym:
- obszar lądowy → 43 211 km²;
- wody wewnętrzne → 2 015 km²

Granice lądowe: ogółem → 633 km: w tym z Litwą 339 km, Rosją 294 km

Długość wybrzeża: 700 km

Wylączna strefa ekonomiczna: b.d.

Wody terytorialne: 12 Mm

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Suur Munamagi → 318 m n.p.m.

najniższy: Morze Bałtyckie → 0 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne	25%
sady	0%
łąki i pastwiska	11%
lasy i zadrzewienie	44%
pozostałe	20%

Tereny zmeliorowane: 110 km²

1.2. Warunki naturalne

Północ i południe estońskiego lądu stałego charakteryzuje się lekko pofalowaną powierzchnią z nielicznymi tylko wzniesieniami. Najwyższym z nich jest Muna-magi (318 m n.p.m.), położony w południowo-wschodniej części kraju. Między łańcu-chami pagórków oraz na większej części powierzchni kraju rozciągają się tereny ni-zinne, w części bagienne. Wzdłuż całego północnego wybrzeża ciągnie się wapienna wysoczyzna. Pozostała część charakteryzuje się rzeźbą polodowcową, z licznymi jeziorami rynnowymi. Wzdłuż silnie rozczłonkowanego wybrzeża bałtyckiego leży około 800 wysp, które stanowią prawie 10% ogólnej powierzchni kraju. Największe z nich to Sarema (*Õsel*) o powierzchni 2 710 km² i Hiuna (*Dagõ*) o powierzchni 960 km².

Klimat w Estonii jest umiarkowany. Wybrzeże znajduje się pod wpływem kli-matu morskiego. W Tallinie (44 m n.p.m.) średnie roczne temperatury kształtują się

na poziomie 5,2^oC przy czym latem temperatura sięga 30^oC, zimą spada do -30^oC. Średnia roczna opadów wynosi 570 mm.

Lasy i zagajniki pokrywają około 40% powierzchni kraju. W rejonach podmokłych, graniczących z obszarami bagiennymi pozbawionymi drzewostanu, przeważa brzoza i czarna olsza.

Wody są dość liczne, polodowcowe, największe jezioro Pejpus 3 550 km², w tym część estońska 1 800 km² oraz jezioro Vorts.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 1 423,3 tys. (2001)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat:	17%	(mężczyźni 124,4 tys.; kobiety 119,2 tys.)
15 - 64 lat:	68%	(mężczyźni 466,8 tys.; kobiety 503,0 tys.)
65 i więcej lat:	15%	(mężczyźni 68,8 tys.; kobiety 141,5 tys.)

Przyrost naturalny: - 5,5 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 8,7

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 13,5

Migracja netto: - 0.8 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat	1,04
15 - 64	0,93
65 i więcej lat	0,48
ogółem	0,82

Średnia długość życia: 69,7 lat, w tym: mężczyźni 63,7 lat, kobiety 76 lat

Struktura narodowościowa:

Estończycy	65,1%	Białorusini	1,5%
Rosjanie	28,1%	Finowie	1,0%
Ukraińcy	2,5%	inni	1,8%

Wyznania: ewangelickie, prawosławie rosyjskie, prawosławie estońskie, katolicyzm, baptyści, metodyści, adwentyści dnia siódmego i inne

Język: estoński (oficjalny), rosyjski, ukraiński, angielski i fiński

Alfabetyzacja: 100%

Urbanizacja: 72%

2.2. Osadnictwo

Sieć osadnicza w Estonii jest rzadka, zwłaszcza na południu kraju. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 35 mieszkańców/km². Największe miasta to: Tallin (500 tys. mieszkańców), Tartu (115 tys.), Narwa (82 tys.), Kohtla-Järve (77 tys.), Parnawa (54 tys.).

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna:	Republic of Estonia
konwencjonalna skrócona:	Estonia
lokalna pełna:	Eesti Vabariik
lokalna skrócona:	Eesti

Stolica: Tallin (*Tallinn*)

Święta państwowe: 24 luty [1918]

Konstytucja: 28.06.1992 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Parlament (*Riigikog*) - 101 deputowanych

3.2. Podział administracyjny

Pod względem administracyjnym Estonia podzielona jest na 15 okręgów i 6 miast wydzielonych (Tallin, Kardla, Johvi, Paide, Jogeva, Haapsali, Rakvere, Pamu, Polva, Rapla, Kuressaare, Tartu, Valga, Viljandi, Vorumaa).

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: łupki bitumiczne, torf, fosforyty, surowce budowlane (piaski, wapienie oraz dolomity)

Wielkość i kierunki eksportu: 3,1 mld USD (Finlandia 19,4%, Rosja 9,2%, Szwecja 18,8%, Niemcy 7,5%, Łotwa 8,7%, USA 2,5%) (1999)

Wielkość i kierunki importu: 4,0 mld USD (Finlandia 22,8%, Niemcy 9,3%, Rosja 13,5%, Szwecja 9,3, Japonia 4,7%)

Produkcja energii elektrycznej: 7,8 mld kW·h, w tym: (1999)

elektrownie ciepłe	99,7%
elektrownie wodne	0,1%
elektrownie jądrowe	0,0%
elektrownie inne	0,2%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 14,7 mld USD

Realne tempo wzrostu: 6,4%

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 10 tys. USD

Udział sektorów gospodarki w produkcji krajowym brutto:

rolnictwo	3,6%
przemysł	30,7%
usługi	65,7%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: 8,9%

Inflacja: 4,1%

Siła robocza ogółem: 785,5 tys.

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł	20%
rolnictwo	11%
usługi	69%

4.2. Przegląd gospodarki

Estonia jest państwem ubogim w surowce naturalne. Filarem gospodarki są łupki bitumiczne i torf. Głównymi okręgami przemysłowymi są: Tallin, Kohtla-Järve

i Pärnu (Parnawa). Najlepiej rozwiniętym sektorem gospodarki jest przemysł wydobywczy, maszynowy, elektrotechniczny i drzewny. Największa elektrociepłownia opalana łupkami bitumicznymi znajduje się w Narwie.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 1 018 km, w tym:

- normalnotorowe → 0 km
- szerokotorowe → 1 018 km (z tego, zelektryfikowanych → 132 km)
- wąskotorowe → 0 km

Drogi: ogółem → 30 300 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 29 200 km (z tego, autostrady → 65 km)
- nieutwardzone → 1 100 km

Drogi wodne śródlądowe: 320 km

Rurociągi:

ropy naftowej i produktów naftowych → 420 km

gazu ziemnego → b.d.

Porty morskie: Haapsalu, Kunda, Miinisadam, Paldiski, Pärnu, Tallin (Tallinn)

Porty śródlądowe: b.d.

Marynarka handlowa:

liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → 44

wyporność → 253 460 BRT/ 219 727 DWT

Lotniska: ogółem → 32, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047 m	-	7
- 1 524 - 2 437 m	-	0
- 914 - 1 523 m	-	0
- poniżej 914 m	-	1
Razem		8

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m	-	1
- 2 438 - 3 047 m	-	5
- 1 524 - 2 437 m	-	7
- 914 - 1523 m	-	5
- poniżej 914 m	-	6
Razem		24

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Infrastruktura transportu w Estonii jest słabo rozwinięta. Główna linia kolejowa i drogi samochodowe łączą Tallin z Sankt Petersburgiem. Dominującą rolę odgrywa transport drogowy. Główna droga łączy również Tallin z Rygą. Znaczące miejsce zajmuje też komunikacja morska, szczególnie promowa na trasie Tallin –Helsinki. Najważniejszym portem morskim i lotniczym jest Tallin.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: siły lądowe, morskie i lotnicze, wojska obrony terytorialnej i

Gwardia Narodowa

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 349,3 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 274,3 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 10,5 tys.

Wydatki na obronność: 70 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 1,2%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły zbrojne Estonii liczą niecałe 5 tys. żołnierzy, w tym siły lądowe 4,4 tys. Siły powietrzne i siły morskie są w stanie załączkowym. W skład sił powietrznych wchodzi jednostka ratownictwa powietrznego i baza powietrzna. Siły morskie natomiast dysponują dwoma bazami morskimi (Tallin i Miinisadam).

W skład sił straży granicznej wchodzi jednostki ochrony wybrzeża, których bazą morską jest również Tallin. W ich skład wchodzi kilka kutrów patrolowych i śmigłowców Mi-8.

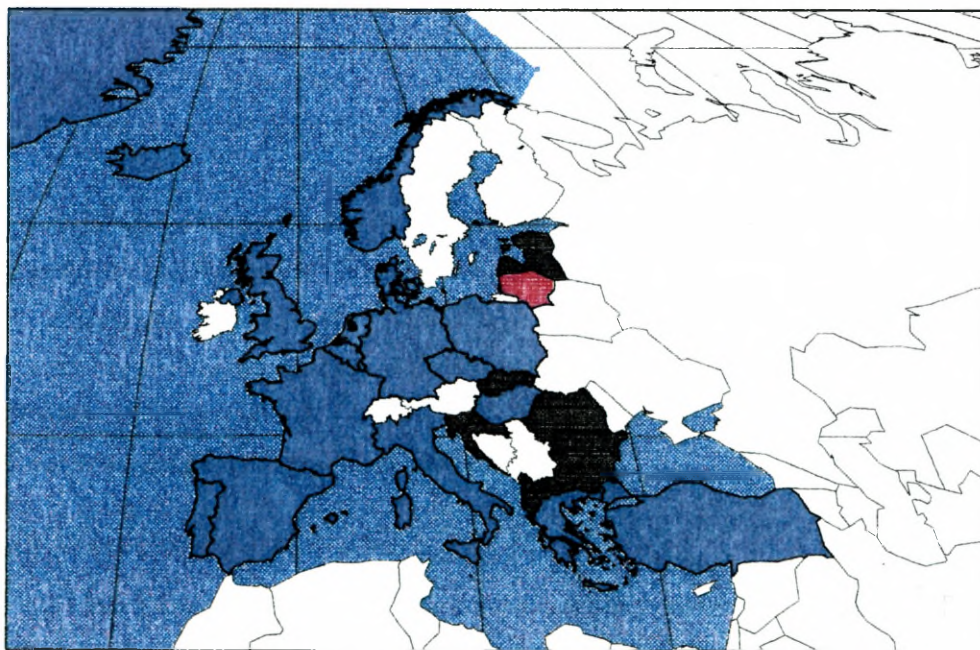
Siły zbrojne Estonii znajdują się na etapie ich organizacji. W strukturze tych sił mają m.in. występować: batalion rozpoznania, pięć batalionów piechoty, dywizjon artylerii oraz ośrodek misji pokojowych.

LITWA (Republika Litewska)

Litwa położona jest w zachodniej części Nizy Wschodnioeuropejskiego, nad Bałtykiem. Sąsiaduje z Polską, Białorusią, Łotwą i Rosją.

Rozpiętość geograficzna południkowa wynosi 250 km, zaś równoleżnikowa 350 km.

Litwa, mimo że jest państwem małym, odgrywa istotną rolę w polityce państw nadbałtyckich. Stanowi ona bowiem strefę buforową, izolującą obwód kaliningradzki od Rosji. Położenie zaś nad Bałtykiem umożliwia jej ograniczoną kontrolę szlaków komunikacji morskiej wiodących z Sankt Petersburga do Kaliningradu. Ponadto terytorium Litwy stanowi obszar tranzytowy, zarówno dla Polski jak i Federacji Rosyjskiej, przez który wiodą szlaki komunikacyjne (kolejowy i samochodowy) łączące Sankt Petersburg z Warszawą oraz Kaliningrad z Moskwą.

Rys. 5. Położenie Litwy na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

20° - 26° dł. wsch. (E)

53° - 56° szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 65,2 tys. km², w tym:

- obszar lądowy → 64,0 tys. km²

- wody wewnętrzne → 1,2 tys. km²

Granice lądowe: ogółem → 1 612 km, w tym: z Polską 103 km, Białorusią 660 km,
Łotwą 576 km, Rosją 273 km

Granice morskie: 100 km

Wylączna strefa ekonomiczna: b.d.

Wody terytorialne: 12 Mm

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Juozapines (Józefowa Góra) → 293,6 m n.p.m.

najniższy punkt: Bałtyk → 0 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne 39%

łąki i pastwiska 15%

lasy i zadrzewienie 31%

pozostałe 15%

Tereny zmeliorowane: 430 km² (1993)

1.2. Warunki naturalne

Terytorium Litwy obejmuje część Pobrzeży i Pojezierzy Wschodniobałtyckich. Pobrzeża obejmują niziny nadmorskie szerokości 15 ÷ 20 km, które wznoszą się w kierunku wschodnim, gdzie przechodzą w Wysoczyzny Żmudzko – Kurońskie. Charakterystycznym obszarem Pobrzeży jest Nizina Środkowolitewska, obejmująca dorzecze Niewieży (*Nevežis*). Powierzchnia jej jest lekko pofałdowana i pocięta licznymi rzekami.

Specyficznym obszarem jest Pojezierze Litewskie na południowym wschodzie kraju. Obejmuje ono pas wzniesień szerokości $50 \div 70$ km i długości około 250 km. Wzniesienia te osiągają wysokość 200 m n.p.m. (najwyższe *Juozapines* 294 m n.p.m.) i są pocięte jeziorami polodowcowymi, w znacznej części zabagnionymi. Podobny charakter ale z nieco mniej urozmaiconą rzeźbą ma Pojezierze Żmudzkie w zachodniej części kraju.

Sieć rzeczna na Litwie jest dobrze rozwinięta. Największymi rzekami są: Niemien (*Nemunas*), Wilia (*Neris*), Windawa (*Venta*), Szeszupa (*Šešupė*) i Musza (*Mūša*). Jeziora zajmują 1,5% powierzchni kraju a ich liczba sięga 3 000. Największe z nich jest Dryświaty (*Drūkšiai*) oraz kowieński zbiornik wodny (sztuczny) (*Kauno Marios*) na Niemnie.

Lasy występują głównie na południowym wschodzie, na Pojezierzu Litewskim. Ciągną się tu wzdłuż prawie całej granicy Litewsko – Białoruskiej. Ponadto duże kompleksy leśne występują także na Nizinie Środkowolitewskiej oraz na Wysoczyźnie Żmudzko – Kurońskiej.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 3 610,5 tys. (2000)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat:	18,7%	(mężczyźni 345,7 tys., kobiety 331,1 tys.)
15 - 64 lat:	67,7%	(mężczyźni 1 181,1 tys., kobiety 1 262,9 tys.)
65 i więcej lat:	13,6%	(mężczyźni 165,7 tys., kobiety 324,0) (2001)

Przyrost naturalny: - 2,7 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 10

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 12,8

Migracja netto: 0,15 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat	1,04
15 - 64	0,94

65 i więcej lat 0,53

ogółem 0,89

Średnia długość życia: 69,0 lat, w tym: mężczyźni 62,9 lat, kobiety 75,3 lat

Struktura narodowościowa:

Litwini	80,6%	Ukraińcy	0,9%
Rosjanie	8,7%	Żydzi	0,8%
Polacy	7,0%	Tatarzy	0,1%
Białorusini	1,6%	inni	0,3%

Wyznania: rzymskokatolickie, protestanckie, prawosławne, luterzańskie, ewangeliczne, islamskie, judaistyczne

Język: litewski (urzędowy), rosyjski, polski

Alfabetyzacja: 98%

Urbanizacja: 68%

2.2. Osadnictwo

Podstawową strukturę sieci osadniczej stanowi 114 miast i ponad 19 tys. osiedli wiejskich. Miast z liczbą ludności powyżej 100 tys. mieszkańców jest 5. Są to: Wilno (600 tys.), Kowno (430 tys.), Kłajpeda (210 tys.), Szawle (148 tys.), Poniewież (129 tys.).

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna: Republic of Lithuania

konwencjonalna skrócona: Lithuania

lokalna pełna: Lietuvos Respublika

lokalna skrócona: Lietuva

Stolica: Wilno (*Vilnius*)

Święta państwowe: 16 lutego

Konstytucja: 25 października 1992 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: (Parlament) Sejm (*Seimas*) - liczący 141 posłów

3.2. Podział administracyjny

Litwa podzielona jest na 44 powiaty skupione w 10 okręgach. Okręgi (*Apskritis*) to: Olita (*Alytus*), Kowno (*Kaunas*), Kłajpeda (*Klaipėda*), Mariampol (*Marijampolė*), Poniewież (*Panevėžys*), Szawle (*Siauliai*), Taurongi (*Tauragė*), Telsza (*Telšiai*), Utena (*Utena*), Wilno (*Vilnius*).

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: ropa naftowa oraz ruda żelaza i sól kamienna (rozpoznane, ale jeszcze nie eksploatowane)

Wielkość i kierunki eksportu: 3,7 mld USD (Niemcy 15,8%, Łotwa 12,6%, Rosja 6,9%, Białoruś 5,8%, Dania 5%,) (1999)

Wielkość i kierunki importu: 4,9 mld USD (Rosja 20%, Niemcy 16%, Dania 4%, Białoruś 2%, Łotwa 2%) (1999)

Produkcja energii elektrycznej: 13,6 mld kW·h, w tym:

elektrownie ciepłe	23,9%
elektrownie wodne	3,4%
elektrownie jądrowe	72,7%
elektrownie inne	0,0%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 26,4 mld USD (2000)

Realne tempo wzrostu: 2,9%

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 7,3 tys. USD

Udział sektora gospodarki w produkcji krajowym:

rolnictwo	10%
przemysł	33%
usługi	57%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: b. d.

Inflacja: 1% (2000)

Siła robocza ogółem: 1,2 mln

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

rolnictwo i leśnictwo	20%
przemysł i budownictwo	30%
usługi i inne	50%

4.2. Przegląd gospodarki

Litwa dysponuje bardzo ograniczoną bazą surowcową. Z tego powodu gospodarka tego państwa w dużym stopniu uzależniona jest od importu surowców.

Produkcja przemysłowa Litwy skoncentrowana jest w pięciu ośrodkach, z których Wilno i Kowno dają połowę produkcji krajowej, Kłajpeda, Szawle i Poniewież jedną czwartą. Pozostałą część produkcji dają inne ośrodki. Do najważniejszych z nich należą: Mariampol, Olita, Utena i Pałaga (*Palanga*). Ważną rolę w bilansie energetycznym kraju odgrywa elektrownia atomowa w Ignalinie (2 370 MW). Podobne znaczenie dla gospodarki ma rafineria ropy naftowej w Możejkach (*Mazeikiai*).

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 2 002 km, w tym:

- szerokotorowe → 2 002 (z tego, zelektryfikowanych → 122 km)
- normalnotorowe → 20 km (1999)

Drogi: ogółem → 44,0 tys. km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 35,5 tys. km (z tego, ekspresowe → 417 km)
- nieutwardzone → 8,5 tys. km (2000)

Drogi wodne śródlądowe: 600 km

Rurociągi:

- ropy naftowej i produktów naftowych → 500 km
- gazu ziemnego → 760 km (1999)

Porty morskie: Kłajpeda, Butinge (*Būtinge*)

Porty śródlądowe: Kowno

Marynarka handlowa:

liczba statków powyżej 1 000 BRT) → 50

wyporność → 293 168 BRT / 327 827 DWT

Lotniska: ogółem → 72, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m - 2

- 2 438 - 3 047 m - 0

- 1 524 - 2 437 m - 4

- 914 - 1 523 m - 0

- poniżej 914 m - 3

Razem 9

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m - 0

- 2 438 - 3 047 m - 0

- 1 524 - 2 437 m - 3

- 914 - 1 523 m - 5

- poniżej 914 m - 55

Razem 63

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Średnia gęstość sieci kolejowej wynosi 3,8 km/100 km² a dróg samochodowych 112,8 km/100 km². Sieć drogową jest w miarę równomiernie rozmieszczona, przy czym najrzadsza jest ona w pasie Pojezierzy Litewskich.

Na terytorium Litwy znajdują się dwa odcinki autostrady (łączna długość 417 km) łączące Kłajpedę z Kownem i Wilnem oraz Wilno z Rygą (*Rīga*). Ponadto budowana jest autostrada Via Baltica, która połączy Finlandię, Estonię, Łotwę, Litwę,

Polskę i Niemcy. Budowana jest także linia kolejowa łącząca Warszawę z Kownem (przez Białystok), która będzie dostosowana do prędkości 200 km/h.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: wojska lądowe, marynarka wojenna, siły powietrzne

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 929,4 tys.
(2000)

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 730,4 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 28,5 tys.

Wydatki na obronność: 181 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 1,66%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły lądowe liczą około 4 tys. żołnierzy i składają się z Brygady Piechoty Zmechanizowanej („Żelazny Wilk”) oraz kilku batalionów, m.in. batalionu jęgrów i batalionu zabezpieczenia Ministerstwa Ochrony Kraju i Sztabu Generalnego. Wyposażenie stanowią transportery BRDM-2, BTR-60 oraz 120 mm M-43, ponadto pancerzownice Carl Gustaw.

Marynarka Wojenna liczy około 500. żołnierzy i dysponuje flotyllą składającą się z kilkunastu okrętów (kutry: rakietowe, torpedowe, patrolowe, transportowe oraz trałowiec).

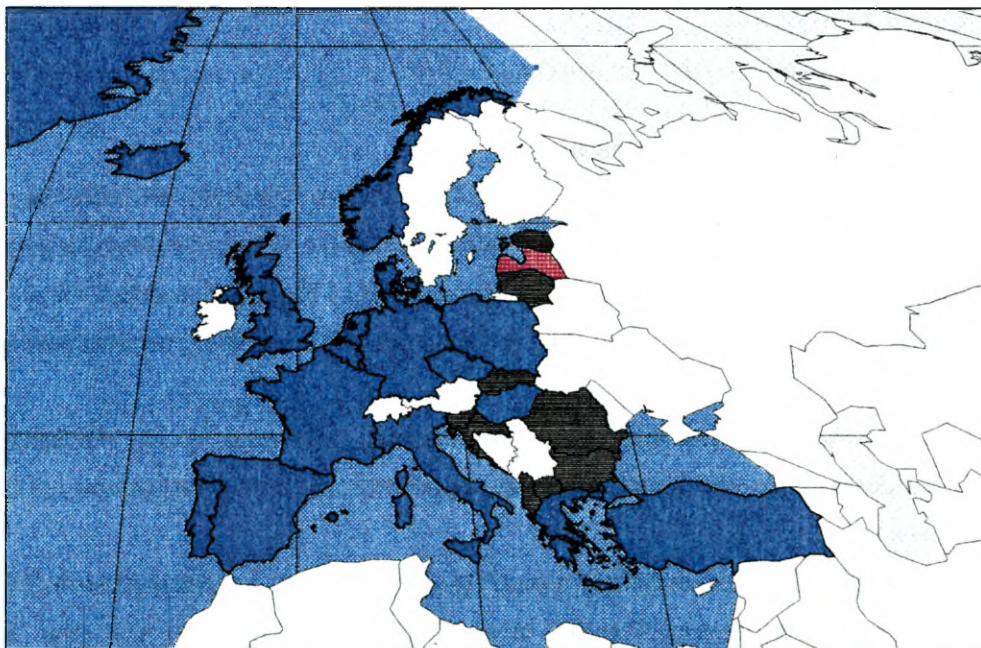
W Siłach Powietrznych służy ponad 800 żołnierzy. Siły te dysponują około 50. samolotami różnych typów (AN-26 i AN-2, L-39) i 8. śmigłowcami Mi-8 oraz 5. Mi-2. Obrona Powietrzna Litwy organizowana jest wspólnie z Łotwą i Estonią.

Niezależnie od Sił Zbrojnych podlegających Ministerstwu Ochrony Kraju na Litwie działają formacje zmilitaryzowane Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w tym dwa pułki wojsk wewnętrznych (około 3 tys. żołnierzy) i Policja Graniczna (około 4 tys. funkcjonariuszy).

ŁOTWA (Republika Łotewska)

Łotwa położona jest nad wschodnim Bałtykiem i graniczy z Litwą, Estonią, Rosją i Białorusią. Stosunki z Litwą uległy ochłodzeniu ze względu na konflikt o podział szelfu kontynentalnego, a z Rosją z powodu problemu praw mniejszości rosyjskiej w tym kraju. Łotwa, mimo że jest państwem małym ma duże znaczenie strategiczne, gdyż jej wody terytorialne obejmują Zatokę Ryską wraz z leżącymi tu wyspami, stanowiącą dogodny rejon do dyslokacji sił morskich. Port morski w stolicy Rydze jest jednym z największych portów kontenerowych w rejonie Bałtyku.

Rozciągłość geograficzna południkowa wynosi 200 km, równoleżnikowa 450 km.

Rys. 6. Położenie Łotwy na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

20° - 28° - dł. wsch. (E)

55° - 58° - szer. półn. (N)

Lasy zajmują 40% powierzchni kraju. Największe kompleksy leśne występują na Pojezierzu Kurlandzkim. Dominującymi gatunkami drzew są: sosna, świerk, brzoza, jodła i osika.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 2 395,2 tys. (2001)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat:	16,5% (mężczyźni 201,7 tys.; kobiety 193,0 tys.)
15 - 64 lat:	68,1% (mężczyźni 776,5 tys.; kobiety 848,9 tys.)
65 i więcej lat:	15,3% (mężczyźni 118,1 tys.; kobiety 246,9 tys.)

Przyrost naturalny: - 12,7 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 8,1

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 14,8

Migracja netto: 4,75 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat	1,05
15 - 64	0,91
65 i więcej lat	0,48
<u>ogółem</u>	<u>0,81</u>

Średnia długość życia: 68,7 lat, w tym: mężczyźni 62,8 lat, kobiety 74,9 lat

Struktura narodowościowa:

Łotysze	56,5%	Ukraińcy	2,8%
Rosjanie	30,4%	Polacy	2,6%
Białorusini	4,3%	inni	3,4%

Wyznania: luteranizm, , katolicyzm, prawosławie

Język: łotewski (oficjalny), litewski, rosyjski

Alfabetyzacja: 100%

Urbanizacja: 71%

2.2. Osadnictwo

Sieć osadnicza Łotwy składa się z ponad 100 tys. jednostek osadniczych, przy czym $\frac{3}{4}$ to niewielkie wsie liczące około 10 mieszkańców. Największymi miastami są: Ryga (910 tys. mieszkańców), Dyneburg (*Daugavpils*) (130 tys.), Lipawa (115 tys.), Jelgawa (75 tys.), Jūrmala (67 tys.), Windawa (*Ventspils*) (50 tys.).

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna: Republic of Latvia

konwencjonalna skrócona: Latvia

lokalna pełna: Latvijas Republika

lokalna skrócona: Latvija

Stolica: Ryga (*Rīga*)

Święta państwowe: 18 listopada [1918]

Konstytucja: 1922 r., nowelizacja z 1991 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Parlament (*Saeima*) – złożony ze 100. posłów

3.2. Podział administracyjny

Pod względem administracyjnym kraj podzielony jest na 26 powiatów i 7 miast wydzielonych.

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: torf, surowce budowlane (wapień piaski i dolomity), ropa naftowa (w szelfie kontynentalnym Morza Bałtyckiego)

Wielkość i kierunki eksportu: 2,1 mld USD (Niemcy 16%, Wielka Brytania 11%, Szwecja 11%, Rosja 7%) (1999)

Wielkość i kierunki importu: 3,2mld USD (Rosja 15%, Niemcy 10%, Finlandia 9%,
 Szwecja 7%) (1999)

Produkcja energii elektrycznej: 4,0 mld kW·h, w tym:

elektrownie ciepłe	31,8%
elektrownie wodne	68,2%
elektrownie jądrowe	0%
elektrownie inne	0%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 17,3 mld USD

Realne tempo wzrostu: 5,5%

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 7 200 USD

Udział sektorów gospodarki w produkcji krajowym brutto:

rolnictwo	5%
przemysł	33%
usługi	62%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: 4,3%

Inflacja: 2,7%

Siła robocza ogółem: 1,4 mln

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł i budownictwo	25%
rolnictwo	10%
usługi	65%

4.2. Przegląd gospodarki

Łotwa jest uboga w surowce naturalne. Surowce energetyczne importuje z Rosji. Największy zakład hutniczy znajduje się w Lipawie a największe zakłady chemiczne w Dyneburgu (włókna sztuczne), Olaine (na południe od Rygi) - (tworzywa sztuczne) i Windawie (nawozy sztuczne). Przemysł metalowy i elektrotechniczny skoncentrowany jest w Rydze, Windawie i Lipawie. Własne elektrownie (wodne i ciepłe) pokrywają jedynie ok. połowy zapotrzebowania na energię elektryczną, stąd niezbędny jest import. Głównym ośrodkiem przemysłowym jest Ryga, a najważniejsze zakłady przemysłowe skoncentrowane są wokół tej aglomeracji.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 2 412 km, w tym:

- normalnotorowe → 2 379 km (z tego, zelektryfikowanych → 271 km) (1992)
- szerokotorowe → 0 km
- wąskotorowe → 33 km (1994)

Drogi: ogółem → 59 176 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 22 843 km
- nieutwardzone → 36 335 km

Drogi wodne śródlądowe: 300 km

Rurociągi:

- ropy naftowej i produktów naftowych → 1 530 km
- gazu ziemnego → 560 km (1992)

Porty morskie: Ryga (*Rīga*), Windawa (*Ventspils*), Lipawa (*Liepāja*)

Porty śródlądowe: Dyneburg (*Daugavpils*)

Marynarka handlowa:

- liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → 8
- wyporność → 1 27 984 BRT/ 29 976 DWT

Lotniska: ogółem → 25, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m - 0
- 2 438 - 3 047 m - 7
- 1 524 - 2 437 m - 1
- 914 - 1 523 m - 1
- poniżej 914 m - 4

Razem 13 (2000)

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m - 0
- 2 438 - 3 047 m - 1
- 1 524 - 2 437 m - 2

- 914 - 1523 m	-	2	
- poniżej 914 m	-	7	
<u>Razem</u>		12	(2000)

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Łotwa ma stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturę transportu. Średnia gęstość sieci kolejowej wynosi 3,7 km/100 km², a sieci drogowej 99 km/100 km². Ponadto dysponuje dużymi portami morskimi (Ryga, Lipawa i Windawa). W rydze znajduje się międzynarodowy port lotniczy.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: siły lądowe, morskie i lotnicze, wojska obrony terytorialnej i
 Gwardia Narodowa

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 590,8 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 463,9 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 19,1 tys.

Wydatki na obronność: 60 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 0,9%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły zbrojne Łotwy liczą ok. 3,6 tys. żołnierzy.

W skład sił zbrojnych Łotwy wchodzi: Narodowe Siły Obronne, Obrona Cywilna i Centrum Oporu Pozamilitarnego oraz Biuro Ochrony Konstytucji.

Głównymi elementami Narodowych Sił Obronnych są siły obronne i Gwardia Narodowa (1,6 tys. żołnierzy). W skład sił obronnych wchodzi: siły lądowe (około 1 tys. żołnierzy i 1,4 tys. powoływanych poborowych), siły powietrzne i obrony powietrznej (około 300 żołnierzy) i siły morskie (około 0,5 tys. żołnierzy). Ponadto siły Ochrony Granic liczą 3,5 tys. żołnierzy, natomiast Gwardia Narodowa ponad 16 tys. żołnierzy.

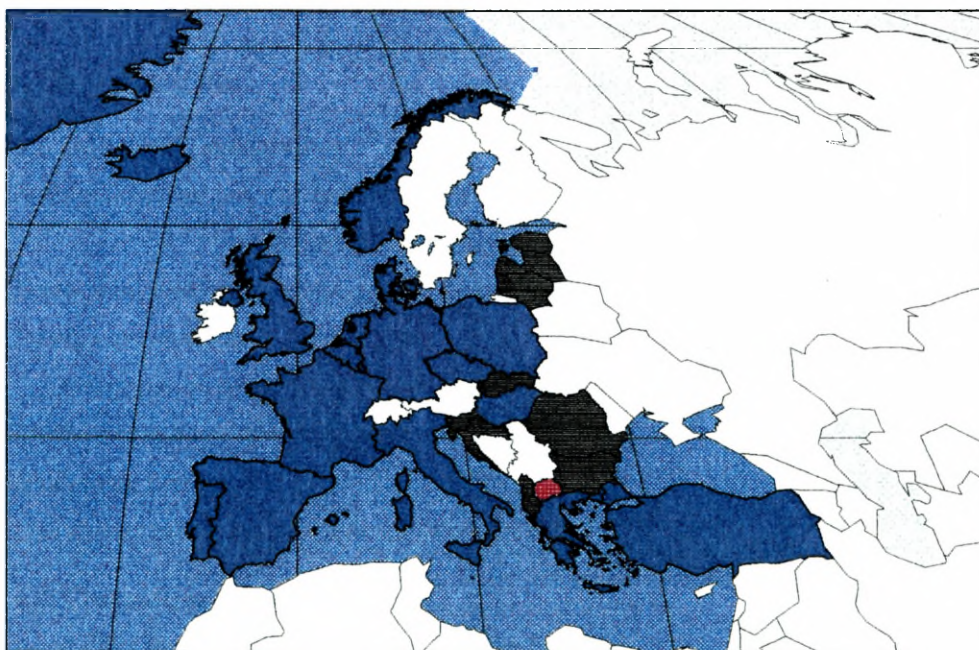
Wyposażenie wojsk lądowych stanowią czołgi T-55, transportery BRDM-2, artyleria 100 mm – 26K-53 i moździerz 120 mm.

Marynarka wojenna dysponuje kutrami patrolowymi i innymi.

Siły powietrzne posiadają samoloty AN-2, PZL Wilga i śmigłowce Mi-2 i Mi-8.

MACEDONIA (Republika Macedonii)

Macedonia leży w Europie południowo-wschodniej, w północnej części Półwyspu Bałkańskiego. Jest to jedyny kraj na Bałkanach nie mający dostępu do morza. Położona jest w historycznym miejscu ścierania się zachodniego i wschodniego Cesarstwa Rzymskiego, a w późniejszym okresie Imperium Osmańskiego i cesarstwa Habsburskiego, zaś po drugiej wojnie światowej „wschodu” i „zachodu”. Macedonia jest państwem tranzytowym przez którego terytorium biegnie szlak kolejowo-samochodowy z Serbii i Czarnogóry (Jugosławii) do Grecji.

Rys. 7. Położenie Macedonii na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

20° - 23° - dł. wsch. (E)

40° - 42° - szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 25 333 km², w tym:
 - obszar lądowy → 24 856 km²

- wody wewnętrzne → 477 km²

Granice lądowe: ogółem → 748 km: w tym z Albanią 151 km, Bułgarią 148, Grecją 228, Serbią i Czarnogórą (Jugosławią) 221 km

Długość wybrzeża: 0 km

Wylączna strefa ekonomiczna: 0 Mm

Wody terytorialne: 0 Mm

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Golem Korab (Majae Korabit) → 2 753 m n.p.m.

najniższy: rzeka Vardar → 50 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne 24%

sady 2%

łąki i pastwiska 25%

las i zadrzewienie 39%

pozostałe 10%

Tereny zmeliorowane: 830 km²

1.2. Warunki naturalne

Powierzchnia terytorium Macedonii ma charakter górzisty, gdyż około 70% kraju zajmują góry i wyżyny. Charakterystyczną cechą krajobrazu Macedonii są zamknięte doliny zapadliskowe i wznoszące się wokół nich strome góry. Na zachodzie Macedonii znajdują się kotliny: Gostivan-Tetovo, Ohrydzka i Prespa. Są one otoczone przez strome i bardzo trudno dostępne góry.

Na wschodzie kraju występują obszary pagórkowate oraz góry. Kraj narażony na wstrząsy tektoniczne (silne trzęsienie ziemi w Skopje w 1963 roku).

Klimat w Macedonii ma charakter kontynentalny. Charakteryzuje się gorącymi latami i mroźnymi zimami. Średnia temperatura w dolinach w styczniu wynosi 2^oC, a w lipcu 23^oC.

Lasy zajmują niewiele ponad 20% powierzchni kraju i porastają głównie góry i obszary pagórkowate. Przeważają lasy liściaste: dębowe i bukowe, powyżej granicy i 300 m n.p.m. zaczynają się lasy iglaste (sosny i jodły), a od 2 000 m n.p.m. wzwyż rośnie jałowiec i kosodrzewina.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 2 046,2 tys. (2001)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat: 23% (mężczyźni 243,7 tys.; kobiety 225,3 tys.)

15 - 64 lat: 67% (mężczyźni 688,5 tys.; kobiety 681,2 tys.)

65 i więcej lat: 10% (mężczyźni 92,0 tys.; kobiety 115,4 tys.)

Przyrost naturalny: 4,3 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 13,5

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 7,7

Migracja netto: - 1,54 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat 1,08

15 - 64 1,01

65 i więcej lat 0,81

ogółem 0,96

Średnia długość życia: 74,0 lat, w tym: mężczyźni 71,8 lat, kobiety 76,4 lat

Struktura narodowościowa:

Macedończycy 66% Serbowie 2%

Albańczycy 23% Romowie 3%

Turcy 4% inni 2%

Wyznania: prawosławie 67%, islam 30%, inne 3%

Język: macedoński, 70%, albański 21%, turecki 3%, serbsko-chorwacki 3%, inne 3%

Alfabetyzacja: 89%

Urbanizacja: 54%

2.2. Osadnictwo

Sieć osadnicza Macedonii jest słabo rozwinięta. Główne ośrodki to: Skopje (560 tys. mieszkańców), Tetovo (170 tys.), Bitola (78 tys.), Kumanovo (72 tys.) i Prilep (68 tys.). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 86 mieszkańców/km². W kotlinach górskich liczba ta jest znacznie wyższa, zaś w górach niższa.

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna: Republic of Macedonia
(ONZ: The Former Yugoslav Republic of Macedonia)

konwencjonalna skrócona: -

lokalna pełna: Republika Makedonija

lokalna skrócona: Makedonija

Stolica: Skopje (*Skopje*)

Święta państwowe: 2 sierpnia

Konstytucja: 17 listopada 1991 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Parlament (*Sobranje*) – złożony ze 120 deputowanych

3.2. Podział administracyjny

Macedonia jest podzielona administracyjnie na 123 gminy skupione w 34 powiatach.

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: chrom, miedź, cynk, mangan, ołów, nikiel, żelazo, antymon, rtęć, srebro, złoto, lignit, azbest

Wielkość i kierunki eksportu: 1,4 mld USD (Niemcy 22%, Serbia i Czarnogóra (Jugosławia) 22%, USA 12%, Grecja 7%, Włochy 6%)

Wielkość i kierunki importu: 2,0 mld USD (Niemcy 13%, Ukraina 13%, Rosja 10%,
Serbia i Czarnogóra (Jugosławia) 8%, Grecja 8%)

Produkcja energii elektrycznej: 6,4 mld kW·h, w tym: (1999)

elektrownie ciepłe 82,3%

elektrownie wodne 17,7%

elektrownie jądrowe 0,0%

elektrownie inne 0,0%

Produkty krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 9,0 mld (2000)

Realne tempo wzrostu: 5,0% (1999)

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 4 400 USD (2000)

Udział sektorów gospodarki w produkcji krajowym brutto:

rolnictwo 12%

przemysł 25%

usługi 63%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: b. d.

Inflacja: 11%

Siła robocza ogółem: 1 mln (1999)

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł 34%

rolnictwo 19%

usługi 47%

4.2. Przegląd gospodarki

Gospodarka Macedonii przeżywa ostry kryzys spowodowany sankcjami gospodarczymi nałożonymi przez społeczność międzynarodową na Serbię i Czarnogórę (Jugosławię), która była jej głównym partnerem gospodarczym i handlowym. Ponadto embargo greckie wobec Macedonii oraz przyjęcie przez nią dużej liczby uciekinierów z Kosowa doprowadziły kraj do katastrofy gospodarczej.

Głównym ośrodkiem przemysłowym jest stolica kraju Skopie koncentrujący 1/3 produkcji krajowej. Mniejszymi ośrodkami przemysłowymi są: Bitola, Prilep i Kumanovo.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 699 km, w tym:

- normalnotorowe → 699 km (z tego, zelektryfikowanych → 232 km)
- szerokotorowe → 0 km
- wąskotorowe → 0 km

Drogi: ogółem → 8 684 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 5 540 km
- nieutwardzone → 3 144 km

Drogi wodne śródlądowe: 0 km

Rurociągi:

- ropy naftowej i produktów naftowych → 10 km
- gazu ziemnego → 0 km

Porty morskie: -

Porty śródlądowe: b.d.

Marynarka handlowa:

- liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → b.d.
- wyporność → b.d.

Lotniska: ogółem → 16, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047 m	-	2
- 1 524 - 2 437 m	-	0
- 914 - 1 523 m	-	0
- poniżej 914 m	-	8
Razem		10

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047 m	-	0
- 1 524 - 2 437 m	-	0

- 914 - 1523 m	-	2
- poniżej 914 m	-	4
<u>Razem</u>		<u>6</u>

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Macedonia jest typowym krajem tranzytowym. Główny szlak komunikacyjny na osi północ-południe przecina dolinę Wardaru, która kanalizuje komunikację z Europy Środkowej przez Serbię i Czarnogórę (Jugosławię), Macedonię i dalej do Grecji. Główna linia kolejowa łączy Niš (w Serbii), Skopie z Salonikami (Grecja). Równoległe do niej biegnie główna droga samochodowa, która na pewnych odcinkach rozbudowana jest do autostrady.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych:

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 546,2 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 442,1 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 17,9 tys.

Wydatki na obronność: 76,3 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 2,2%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły zbrojne Macedonii liczą około 16 tys. żołnierzy, w tym 8 tys. poborowych. W planach obronnych Macedonii przewiduje się utworzenie:

- sił strategicznych (7-9 brygad zorganizowanych w oparciu o żołnierzy rezerwy);
- sił szybkiego reagowania (dwie brygady);
- sił wzmocnienia (siły powietrzne, szkoły i ośrodki szkolenia, jednostki zabezpieczenia i in.).

Dokonano transformacji organizacyjno-strukturalnej, rozpoczęto odnowę techniki transportowej, wprowadzanie broni automatycznej i raketowej oraz radarowych instalacji obrony przeciwlotniczej. Zapowiedziano utworzenie armii zawodowej.

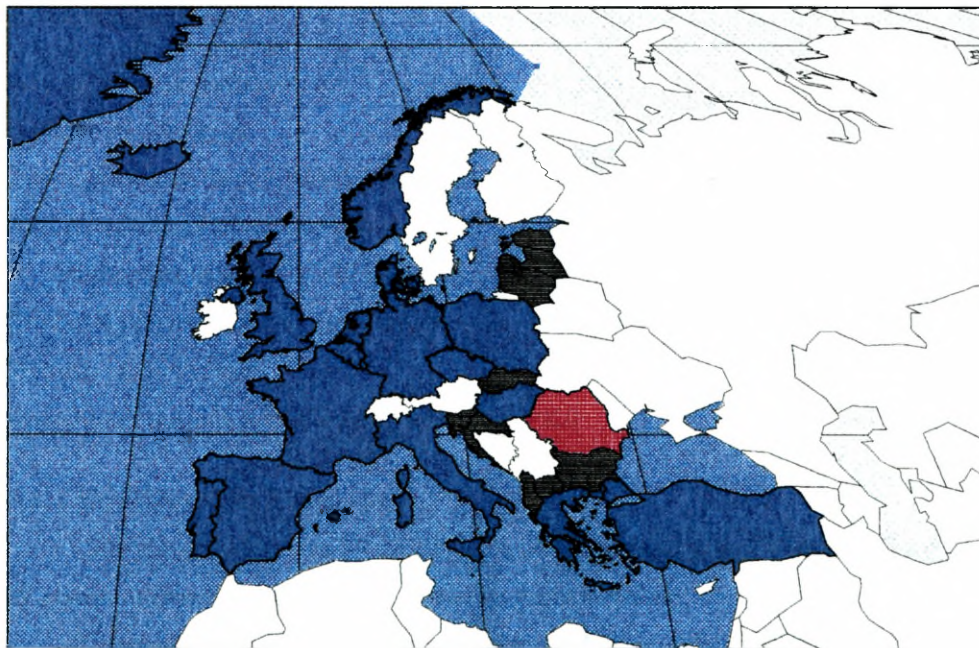
Siły te tworzone będą pod kątem integracji i zgodnie ze standardami NATO.

Wyposażenie sił lądowych stanowią czołgi T-55, transportery BRDM-2 i HMMWV, BTR-70, BTR-80 i artyleria 105 mm i 120 mm oraz moździerz.

Siły powietrzne posiadają : ZLIN-242, UTVA i Mi-17. Liczą poniżej 700 osób.

RUMUNIA (Rumunia)

Rumunia leży w Europie Środkowej nad Morzem Czarnym. Graniczy od północy i wschodu z Ukrainą i Mołdawią, od zachodu z Węgrami i Serbią i Czarnogorą (Jugosławią), od południa z Bułgarią. Terytorium Rumunii ma duże znaczenie strategiczne, gdyż wiodą tędy ważne szlaki komunikacyjne z Europy Zachodniej i Środkowej (w tym z Polski) na Bliski Wschód oraz z Rosji do Serbii (przez Ukrainę i Mołdawię) i nad Adriatyk. Ponadto przez terytorium Rumunii płynie Dunaj, którego wody mają status międzynarodowy, będący arterią komunikacji wodnej śródlądowej, łączącą Morze Północne z Morzem Czarnym. Rozciągłość geograficzna terytorium, południkowa wynosi 510 km, równoleżnikowa 720 km.

Rys. 8. Położenie Rumunii na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

20° - 28° - dł. wsch. (E)

43° - 48° - szer. płn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 237 500 km², w tym:
 - obszar lądowy → 230 340 km²
 - wody wewnętrzne → 7 160 km²

Granice lądowe: ogółem 2 508 km: w tym z Bułgarią 608 km, z Węgrami 443, Mołdawią 450 km, Serbią i Czarnogórą (Jugosławią) 476 km, Ukrainą na północy 362 km i na południu 169 km

Długość wybrzeża: 245 km

Wyłączna strefa ekonomiczna: 200 Mm

Wody terytorialne: 12 Mm

Wysokości ekstremalne:

 najwyższy punkt: Moldoveanu → 2 544 m n.p.m.

 najniższy: Morze Czarne → 0 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne	41%	
sady	3%	
łąki i pastwiska	21%	
lasy i zadrzewienie	29%	
pozostałe	6%	(1993)

Tereny zmeliorowane: 31 000 km²

1.2. Warunki naturalne

Rumunia charakteryzuje się zróżnicowanym ukształtowaniem terenu. Przez jej terytorium przebiegają szerokim łukiem łańcuchy Karpat Wschodnich i Południowych dzielących kraj na wyraźnie zróżnicowane obszary wyżynne i nizinne. Góry zajmują 30% powierzchni kraju, wzgórza i wyżyny (o wzniesieniu 200 – 800 m n.p.m.) 37%, a niziny 33%.

W środku kraju leży Wyżyna Siedmiogrodzka (Transylwańska) otoczona od wschodu i południa Karpatami a od zachodu Górami Bihorskimi. Średnia jej wysokość wynosi 500 m n.p.m.

Karpaty Wschodnie rozpościerają się na długości ponad 400 km. Największa ich szerokość wynosi 140 km, a największą wysokość (2 000 m n.p.m.) osiągają w części północnej. Karpaty Południowe osiągają wysokość ponad 2 500 m n.p.m.

Wzdłuż zachodniej granicy Rumunii rozciąga się Nizina Cisańska, na wschód od łuku Karpat leży Wyżyna Mołdawska, a na południe Wyżyna Wołoska. Między wybrzeżem Morza Czarnego a Dunajem rozciąga się Wyżyna Dobrudży.

Klimat Rumunii jest umiarkowany ciepły, z chłodną zimą i ciepłym latem. Średnie temperatury lipca wynoszą w Bukareszcie 23,5°C, a w styczniu – 2,5°C. Roczna suma opadów wynosi nad morzem 400 mm, a w Karpatach przekracza 1 500 mm.

Lasy zajmują 27% powierzchni kraju. Nad Dunajem występują lasy topolowe i wierzbowe, w górach do wysokości 1 000 m n.p.m. rosną buki i dęby, na wysokości 1000 – 1500 m lasy mieszane, powyżej – do 1 700 m n.p.m. – lasy iglaste.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 22 364,0 tys. (2001)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat:	18	(mężczyźni 2 054,3 tys.; kobiety 1 959,2 tys.)
15 - 64 lat:	68%	(mężczyźni 7 605,7 tys.; kobiety 7 715,4 tys.)
65 i więcej lat:	13%	(mężczyźni 1 255,8 tys.; kobiety 1 773,4 tys.)

Przyrost naturalny: - 2,1 ‰

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 10,8

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 12,3

Migracja netto: - 0,6 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat	1,05
15 - 64	0,99
65 i więcej lat	0,71
ogółem	0,96

Średnia długość życia: 70,2 lat, w tym: mężczyźni 66,4 lat, kobiety 74,2 lat

Struktura narodowościowa:

Rumuni	89,5%	Włosi	1,8%
Węgrzy	7,1%	Ukraińcy	0,3%
Niemcy	0,5%	inni	0,8%

Wyznania: prawosławne 70%, rzymskokatolickie 3%, protestanckie 6%, greckokatolickie 3%, inne 18%

Język: rumuński

Alfabetyzacja: 97%

Urbanizacja: 53%

2.2. Osadnictwo

Średnia gęstość zaludnienia Rumunii wynosi 94. mieszkańców/km², jednak rozmieszczenie ludności jest bardzo nierównomierne. Charakterystyczną cechą osadnictwa rumuńskiego są małe miasta, najwięcej miast grupuje się w kotlinach górskich.

W Rumunii można wyróżnić kilka zgrupowań miejskich. Są to: około karpackie zewnętrzne i wewnętrzne, miasta portowe na wybrzeżu i wzdłuż Dunaju oraz kilka powiązań liniowych łączących te zgrupowania. Do największych miast należą: Bukareszt (2 037 tys.), Braşów (353 tys.), Konstanca (350 tys.), Timisoara (333 tys.), Jassy (330 tys.), Cluj-Napoca (318 tys.), Gałac (295 tys.), Ploesti, Krajowa (*Craiova*), Braiła, Oradea.

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna:	Romania
konwencjonalna skrócona:	Romania
lokalna pełna:	Republica România
lokalna skrócona:	România

Stolica: Bukareszt (*Bucureşti*)

Święta państwowe: 1 grudnia [1990]

Konstytucja: 8 grudnia 1991 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Dwuizbowy parlament – Wielkie Zgromadzenie Narodowe:

Senat (*Senat*) – 143 senatorów i Izba Deputowanych

(*Adunarea Deputator*) - 341 deputowanych

3.2. Podział administracyjny

40 okręgów (Alba, Arad, Arges, Bacau, Bihor, Bistrita-Nasaud, Botosani, Braila, Brasov, Bukareszt, Buzau, Calarasi, Carat-Severin, Cluj, Constanta, Covasna, Dimbovita, Dolj, Galati, Gorj, Giurgiu, Harghita, Hunedoara, Ialomita, Jassy, Maramures, Mehedinti, Mures, Neamt, Olt, Prahova, Salaj, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Teleorman, Timis, Tulcea, Vaslui, Vilcea, Vrancea).

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: ropa naftowa, gaz ziemny, węgiel brunatny i kamienny, ruda żelaza, manganu, miedzi, cynku i ołowiu, uranu oraz boksyty, rtęć i sól, chrom, srebro i złoto

Wielkość i kierunki eksportu: 11,2 mld USD (Włochy 23%, Niemcy 18%, Francja 6%, Turcja 5%) (1999)

Wielkość i kierunki importu: 11,9 mld USD (Włochy 20%, Niemcy 19%, Francja 7%, Rosja 6%)

Produkcja energii elektrycznej: 49 mld kW·h, w tym: (1999)

elektrownie ciepłe	54%
elektrownie wodne	36%
elektrownie jądrowe	10%
elektrownie inne	0%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 132,5 mld USD (2000)

Realne tempo wzrostu: 2,2%

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 5 900 USD (1999)

Udział sektorów gospodarki w produkcie krajowym brutto:

rolnictwo	14%
-----------	-----

przemysł 32%

usługi 54%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: 44,5%

Inflacja: 45,7%

Siła robocza ogółem: 9 900 tys.

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł i budownictwo 25%

rolnictwo 40%

usługi 35%

4.2. Przegląd gospodarki

Rumunia posiada różnorodne i dość znaczne zasoby surowców mineralnych. Mimo to należy do krajów słabiej rozwiniętych a jej gospodarka znajduje się w okresie transformacji. Zaznacza się wyraźny spadek wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego.

Przemysł w Rumunii wytwarza ponad 40% PKB. Dużymi ośrodkami przemysłu hutniczego są: Hunedoara, Resita i Bukareszt. Przemysł maszynowy skoncentrowany jest w Braszowie, Banacie (na południe od Timisoara), Bukareszcie, Ploeshti i Jassy. Stosunkowo dobrze rozwinięty jest on w rejonie Bukaresztu, w Siedmiogrodzie i we wschodniej części kraju w Jassy.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 11 385 km, w tym:

- normalnotorowe → 10 898 km (z tego, zelektryfikowanych → 3 723 km)

- szerokotorowe → 60 km

- wąskotorowe → 427 km

Drogi: ogółem → 153 358 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 103 671 km; (z tego, autostrady → 133 km)

- nieutwardzone → 49 688 km

Drogi wodne śródlądowe: 1 724 km

Rurociagi:

ropy naftowej i produktów naftowych → 4 229 km
gazu ziemnego → 6 400 km

Porty morskie: Konstanca (*Constanta*), Mangalia, Sulina

Porty śródlądowe: Gałac, Braiła, Tulcza, Giurgiu

Marynarka handlowa:

liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → 95
wyporność → 695 227 BRT/ 931 596 DWT

Lotniska: ogółem → 62, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m	-	3
- 2 438 - 3 047 m	-	10
- 1 524 - 2 437 m	-	12
- 914 - 1 523 m	-	0
- poniżej 914 m	-	0
<u>Razem</u>		<u>25</u>

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047 m	-	0
- 1 524 - 2 437 m	-	2
- 914 - 1 523 m	-	12
- poniżej 914 m	-	23
<u>Razem</u>		<u>37</u>

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Infrastruktura transportu w Rumunii jest słabo rozwinięta. Podstawą systemu transportowego jest nadal kolej, przy czym najlepiej rozwinięta jest ta sieć w Banacie, najslabiej w Dobrudży.

Sieć dróg samochodowych jest również słabo rozwinięta gdyż średnia jej gęstość wynosi niewiele ponad 44 km/100 km². Głównym węzłem transportowym jest Bukareszt, w którym krzyżują się drogi o znaczeniu międzynarodowym.

Porty lotnicze nie są przystosowane do dużego ruchu pasażerskiego. Jediną żeglowną drogą wodną jest Dunaj (wraz z kanałem łączącym Dunaj z Morzem Czarnym, pozwalającym ominąć deltę Dunaju).

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: siły lądowe, morskie i lotnicze, wojska obrony terytorialnej i Gwardia Narodowa

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 5 900,0 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 4 963,1 tys.

Liczba mężczyzn osiągniętych wiek poborowy w roku: 180 tys.

Wydatki na obronność: 720 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 2,2%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły zbrojne Rumunii liczą ponad 200 tys. żołnierzy (w tym 100 tys. poborowych). Składają się z jednostek centralnego podporządkowania (36,7 tys.), sił lądowych (106 tys., w tym 70 tys. poborowych), marynarki wojennej (21 tys.) i sił powietrznych (43 tys., w tym 25 tys. poborowych). Siły te znajdują się na etapie restrukturyzacji i ich stan ilościowy uległ znacznemu obniżeniu.

Na uzbrojeniu sił lądowych są: czołgi T-55, T-72, TR-85 i TR-580; transportery BRDM-2 i ABC-M; artyleria: haubice M-1938 (M-30) (A-19), 152 mm Gun-how, Model 81, samobieżne 2S1 i Model 89, wyrzutnie rakiet FROG.

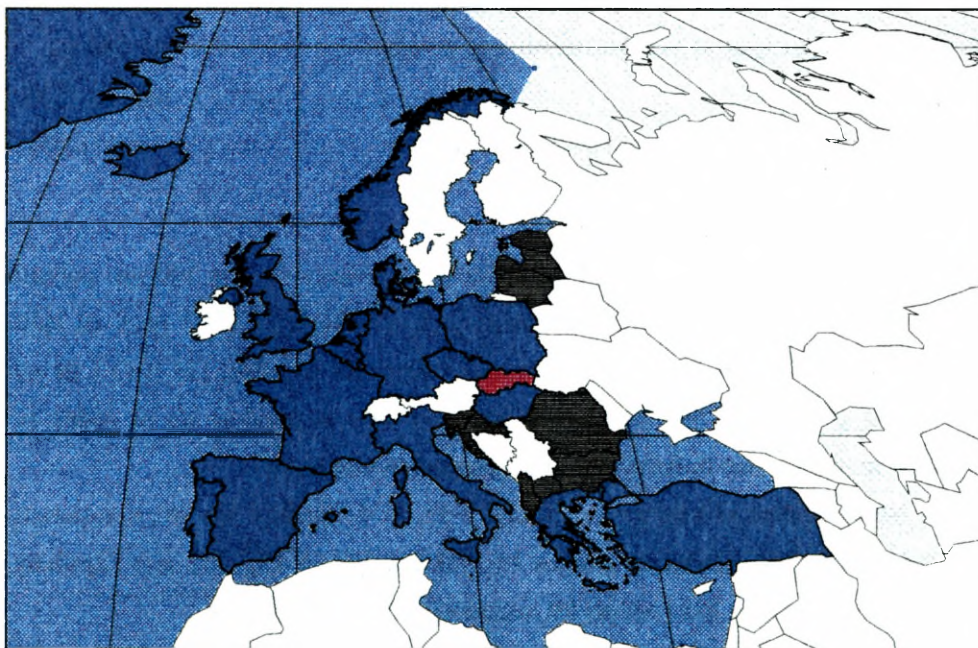
Marynarka wojenna posiada 1. łódź podwodną klasy Kilo, 6 fregat, kutry torpedowe, patrolowe i inne.

Siły powietrzne dysponują samolotami MiG-21, MiG-23 i MiG-29; transportowymi: AN-24, AN-26, C-130B; śmigłowcami szturmowymi IAR-316A i innymi (IAR-330, IAR-316, Mi-8, Mi-17).

SŁOWACJA (Republika Słowacka)

Słowacja położona jest w centralnej części Europy Środkowej, na przewężeniu bałtycko-czarnomorskim. Większość kraju pokrywają góry, a średnia wysokość kraju wynosi około 340 m n.p.m. i jest dwukrotnie wyższa niż w Polsce (173 m n.p.m.). Mimo górzyściego terenu przez Słowację biegną ważne szlaki komunikacyjne i transportowe zarówno o kierunku południkowym, jak i równoleżnikowym. Łączą one Kotlinę Panońską z Nizem Środkowoeuropejskim oraz Nizem Wschodnioeuropejskim.

Rozpiętość geograficzna terytorium wynosi: południkowa 180 km, równoleżnikowa 400 km.

Rys. 9. Położenie Słowacji na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

16° – 22° - dł. wsch. (E)

47° - 49° - szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 49 035 km², w tym:
- obszar lądowy → 48 800 km²
- wody wewnętrzne → 235 km²

Granice lądowe: ogółem → 1 355 km: w tym z Austrią 91 km, Czechami 215 km,
Węgrami 515 km, Polską 541 km, Ukrainą 90 km

Długość wybrzeża: 0 km

Wylączna strefa ekonomiczna: 0 Mm

Wody terytorialne: 0 Mm

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Gerlach (*Gerlachovka*) → 2 655 m n.p.m.

najniższy: rzeka Bodrok → 94 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne	31%
sady	3%
łąki i pastwiska	17%
lasy i zadrzewienie	41%
pozostałe	8%

Tereny zmeliorowane: 800 km²

1.2. Warunki naturalne

Słowacja jest krajem górzystym, gdyż większą część kraju zajmują Karpaty. Obszary równinne występują jedynie na Nizinie Naddunajskiej oraz Nizinie Wschodniosłowackiej, tj. w południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części kraju.

Karpaty ciągną się olbrzymim łukiem od Bratysławy przez pogranicze polsko-słowackie do granicy z Ukrainą stanowiąc tzw. Karpaty Zewnętrzne. Wewnątrz tego łuku znajdują się Karpaty Wewnętrzne (Centralne).

Z Karpat Zewnętrznych na terenie Słowacji wyróżniają się Białe Karpaty i Jaworniki, które razem z Karpatami Małymi osłaniają od wschodu Bramę Morawską. Wysokości względne tych masywów górskich wzrastają w kierunku północnym w przedziale 300 – 500 m.

Karpaty Wewnętrzne składają się z pięciu łukowato wygiętych ciągów górskich. Wysokość względna, jak i bezwzględna Karpat Wewnętrznych wzrasta w kierunku z południa na północ.

Charakterystyczną cechą Karpat Zachodnich jest to, że poszczególne masywy górskie oddzielone są głębokimi dolinami rzek: Wagu, Orawy, Popradu, Ondawy, Hornadu, Hronu i Nitry oraz kotlinami śródgóorskimi. Stanowią więc poważną przeszkodę dla transportu lądowego.

Niziny Naddunajska i Wschodnio-Słowacka stanowią najbardziej równinne obszary Słowacji. W Nizinie Naddunajskiej obszar między dwoma ramionami Dunaju jest monotonną równiną. W kierunku północno-wschodnim, zwłaszcza na wschód od rzeki Wag, nizina ta przechodzi w pogórze Karpat Centralnych.

Na terytorium Słowacji największymi rzekami są Dunaj i Wag. Wszystkie rzeki Słowacji odznaczają się poważnymi wahaniami wodostanów. Wyjątek stanowi Dunaj, który jest zasilany wodą z topniejących lodowców alpejskich. Najsilniejsze wahania wykazuje dopływ Cisy – Bodrog, duże natomiast Morawa.

Lasy w Słowacji zajmują blisko 40% powierzchni kraju. Główne kompleksy leśne występują przeważnie w masywach górskich. Należą do nich: Góry Strażowskie (*Strážovské vrchy*), Mała i Wielka Fatra, Niżne Tatry oraz Rudawy Słowackie. Ponadto duże kompleksy leśne występują w Bieszczadach oraz w Małych i Białych Karpatach.

Klimat w Słowacji jest umiarkowany. Kształtują go masy powietrza napływające znad Atlantyku oraz masy powietrza kontynentalnego. Wpływ mas znad Atlantyku jest jednak niewielkie, większy wpływ wywierają masy powietrza kontynentalnego. W Karpatach często występują mgły. Przeciętne roczne opady wahają się od 650 mm na Nizinie Naddunajskiej do 1 700 mm w Tatrach Wysokich.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 5 415 tys. (2001)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat:	19%	(mężczyźni 522,6 tys.; kobiety 498,8 tys.)
15 - 64 lat:	69%	(mężczyźni 1 872,5 tys.; kobiety 1 896,2 tys.)

65 i więcej lat:	12%	(mężczyźni 236,9 tys.; kobiety 387,8 tys.)
Przyrost naturalny:	1,3 ‰	(2001)
Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców:	10,0	
Liczba zgonów na 1000 mieszkańców:	9,3	
Migracja netto:	0,53 migrantów/1 000 mieszkańców	
<i>Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):</i>		
do 15 lat	1,05	
15 - 64	0,99	
65 i więcej lat	0,62	
ogółem	0,95	
<i>Średnia długość życia:</i> 74,0 lat, w tym: mężczyźni 70,0 lat, kobiety 76,2 lat (2000)		
<i>Struktura narodowościowa:</i>		
Słowacy	85,7%	Łemkowie 0,3%
Węgrzy	10,6%	Niemcy 0,1%
Romowie	1,6%	Polacy 0,1%
Czesi	1,1%	inni 0,2%
Ukraińcy	0,3%	
<i>Wyznania:</i> rzymskokatolickie 60,3%, ateizm 9,7%, protestanckie 8,4%, prawosławne 4,1%, inne 17,5%		
<i>Język:</i> słowacki (urzędowy), węgierski		
<i>Alfabetyzacja:</i> 99%		
<i>Urbanizacja:</i> 57%		

2.2. Osadnictwo

Sieć osadniczą w Słowacji tworzy około 7 tys. skupisk ludności, wśród których jest 120 miast. Spośród nich jedynie 2, Bratysława i Koszyce, liczą powyżej 100 tys. mieszkańców. Około połowy słowackich miast (56) liczy 5 ÷ 10 tys. mieszkańców.

Projekt urbanizacji Słowacji zakłada stworzenie 12 wiodących ośrodków miejskich, będących głównymi centrami, oraz 69 ośrodków pomocniczych. Ośrodkami wiodącymi będą: Bratysława (450 tys.), Koszyce (242 tys.), Trnava (70,0 tys.), Nitra (87,5 tys.), Trenčín (55,4 tys.), Żylina (87,0 tys.), Bańska Bystrzyca (84,5 tys.), Lipt-

ovský Mikuláš (29,6 tys.), Lučenec (30,1 tys.), Preszow (93,9 tys.), Poprad (48,4 tys.) i Michałowice (*Michalovce*) (36,2 tys.).

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna:	Slovak Republic
konwencjonalna skrócona:	Slovakia
lokalna pełna:	Slovenská Republika
lokalna skrócona:	Slovensko

Stolica: Bratysława

Święta państwowe: 1 września - Dzień Konstytucji

Konstytucja: 1992 (weszła w życie 1 stycznia 1993 r.)

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Rada Narodowa Republiki Słowackiej - 150 deputowanych

3.2. Podział administracyjny

Terytorium Słowacji podzielone jest na 8 regionów (*kraje*). Są to: Bańskobystrzycki, Bratysławski, Koszycki, Nitriański, Preszowski, Trenciański, Trnawski i Żyliński.

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: ropa naftowa, gaz ziemny, miedź, cynk, ołów, antymon, mangan, żelazo i magnezyt oraz sól kamienna, srebro, azbest, rtęć

Wielkość i kierunki eksportu: 12 mld USD (Niemcy 27%, Czechy 18%, Włochy 9%, Austria 8%, Polska 7%) (1999)

Wielkość i kierunki importu: 12,8 mld USD (Niemcy 26%, Czechy 17%, Rosja 12%, Włochy 7%) (1999)

Produkcja energii elektrycznej: 22,6 mld kW·h, w tym: (1999)

elektrownie ciepłe	27,0%
elektrownie wodne	18,3%
elektrownie jądrowe	44,2%
elektrownie inne	0%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 55,3 mld USD (1999)

Realne tempo wzrostu: 2,2%

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 10,2 tys. USD

Udział sektorów gospodarki w produkcji krajowym brutto:

rolnictwo	4,5%
przemysł	29,3%
usługi	66,2%

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: b.d.

Inflacja: 12% (1999)

Siła robocza ogółem: 3 mln (1977)

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł i budownictwo	37,3%
rolnictwo	8,9%
usługi	45,6%
transport i komunikacja	8,2%

4.2. Przegląd gospodarki

Słowacja jest krajem o niewielkich zasobach surowców mineralnych, eksploatuje się rudy miedzi, ołowiu, sól, ropę naftową i magnezyt, ale wydobycie nie pokrywa potrzeb.

Przemysł znajduje się w okresie transformacji. Największym ośrodkiem przemysłowym jest Bratysława, a drugim co do wielkości – Koszyce. Z pozostałych ośrodków na uwagę zasługują Žilina, Bańska Bystrica, Martin i Nitra. Dużą rolę odgrywają w systemie energetycznym elektrownie atomowe (Jaslovske Bohunice, Mochovce) i wodna (Gabčíkovo na Dunaju).

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 3 660 km, w tym:

- normalnotorowe → 3 507 km (z tego, zelektryfikowanych → 1 505 km)
- szerokotorowe → 102 km
- wąskotorowe → 51 km

Drogi: ogółem → 17 710 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 17 533 km (z tego, ekspresowe → 288 km,
w tym autostrady → 230 km)
- nieutwardzone → 177 km

Drogi wodne śródlądowe: 172 km

Rurociągi:

- ropy naftowej i produktów naftowych → b.d.
- gazu ziemnego → 2 700 km

Porty morskie: -

Porty śródlądowe: Bratysława i Komarno

Marynarka handlowa:

- liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → 3
- wyporność → 1 15 041 BRT/ 19 517 DWT

Lotniska: ogółem → 35 (2000), w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m	-	1
- 2 438 - 3 047 m	-	2
- 1 524 - 2 437 m	-	3
- 914 - 1 523 m	-	3
- poniżej 914 m	-	8
Razem		18

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047	-	1
- 1 524 - 2 437	-	0

- 914 - 1523 m	-	9
- poniżej 914 m	-	7
Razem		17

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Infrastruktura transportu w Słowacji jest słabiej rozwinięta niż w państwach sąsiednich. Na jej rozwój duży wpływ wywarły warunki terenowe. Mimo to przez terytorium Słowacji biegną tranzytowe szlaki drogowe i kolejowe oraz rurociągi łączące Ukrainę z państwami Europy Zachodniej oraz Polskę z Węgrami. Ważną rolę w transporcie Słowacji odgrywa Dunaj, który łączy Morze Północne z Morzem Czarnym. Międzynarodowy port lotniczy znajduje się w Bratysławie – Ivanka.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: wojska lądowe, wojska lotnicze i obrony powietrznej, Gwardia, obrona cywilna

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 1 487,1 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 1 136,8 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 45,6 tys.

Wydatki na obronność: 380 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 1,7%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły zbrojne Słowacji liczą niecałe 40 tys. żołnierzy (w tym 13 600 poborowych), z tego:

- wojska lądowe → 23,8 tys., (w tym 13,6 tys. poborowych)

- wojska lotnicze i obrony powietrznej → 11,5 tys.

- jednostki centralnego podporządkowania → 3,3 tys.

Trzon sił zbrojnych stanowią wojska lądowe.

Siły zbrojne Słowacji znajdują się na etapie restrukturyzacji. Po jej zakończeniu mają one liczyć 33 tys. żołnierzy.

Wyposażenie bojowe sił lądowych stanowią czołgi T-72M; transportery BRDM, OT-65, BPVZ; artyleria samobieżna 2S1, 152 mm Dana (M-77) i 155 mm Zuzanna 2000, wyrzutnie RM-70, FROG-7 i SS-21.

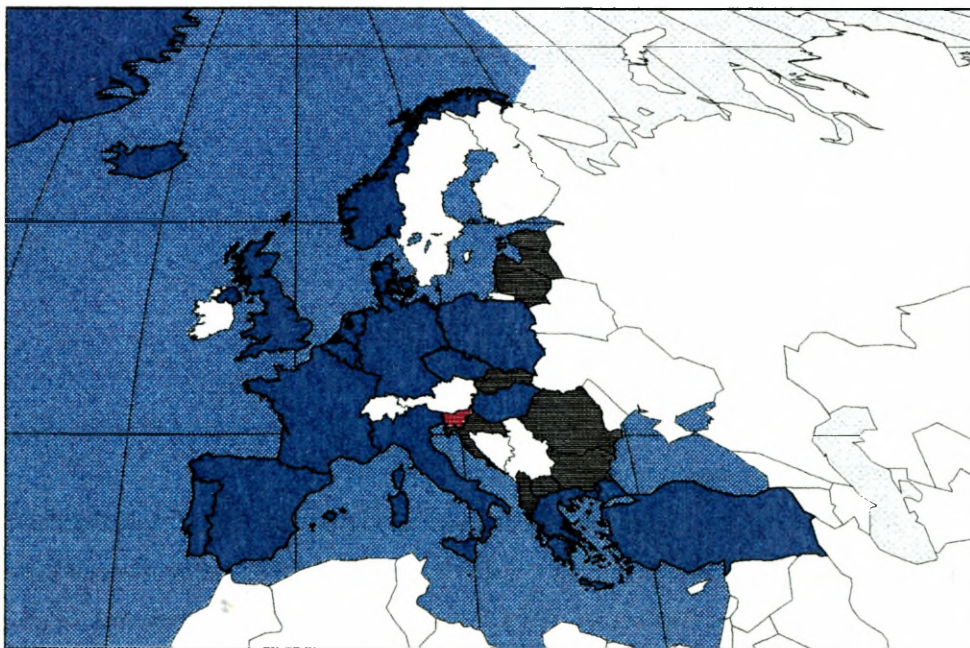
Siły lotnicze posiadają samoloty Su-22 i Su-25, MiG-21 i MiG-29; śmigłowce szturmowe Mi-24, ponadto Mi-8 i Mi-17.

SŁOWENIA (Republika Słowenii)

Słowenia położona jest w południowej części Europy Środkowej na styku z Europą Południową, w obniżeniu między Alpami a Górami Dynarskimi. Jej terytorium pełni rolę pomostu między środkową a południowo-wschodnią Europą. Od zachodu graniczy z Włochami, od północy z Austrią, od wschodu z Węgrami a od południa z Chorwacją. Obejmuje południową część przesmyku bałtycko-adriatyckiego.

Słowenia mimo że jest państwem niewielkim ma duże znaczenie strategiczne, leży ona bowiem na pasażu bałtycko-adriatyckim, przez który wiedzie najkrótsze połączenie kolejowo-drogowe z Polski (przez Bramę Morawską i Bramę Lublańską) nad Adriatyk, a także z Niemiec (przez Bramę Saską, Korytarz Wiedeński i wspomnianą Bramę Lublańską) do portów adriatyckich.

Rozpiętość geograficzna południkowa wynosi 140 km, natomiast równoleżnikowa 230 km.

Rys. 10. Położenie Słowenii na tle Europy i państw NATO

1. ŚRODOWISKO GEOGRAFICZNE

1.1. Informacje podstawowe

Położenie geograficzne:

13° – 16° - dł. wsch. (E)

45° – 46° - szer. półn. (N)

Powierzchnia: ogółem → 20 256 km², w tym:

- obszar lądowy → 20 056 km²

- wody wewnętrzne → 200 km²

Granice lądowe: ogółem → 1 334 km: w tym z Austrią 330 km, Chorwacją 670 km,
Włochami 232 km, Węgrami 102 km

Długość wybrzeża: 46,6 km

Wylączna strefa ekonomiczna: b.d.

Wody terytorialne: b.d.

Wysokości ekstremalne:

najwyższy punkt: Triglav → 2 864 m n.p.m.

najniższy: Morze Adriatyckie → 0 m n.p.m.

Użytkowanie terenu:

grunty orne	12%
sady	3%
łąki i pastwiska	24%
lasy i zadrzewienie	54%
pozostałe	7%

Tereny zmeliorowane: 20 km²

1.2. Warunki naturalne

Ukształtowanie powierzchni Słowenii jest zróżnicowane. Na jej terenie położone są fragmenty Alp, Gór Dynarskich i Małej Niziny Węgierskiej. Alpy rozciągają się w północnej i północno-zachodniej części kraju. Dominującym szczytem jest Triglav (2 864 m n.p.m.). W kierunku południowym Alpy przechodzą w Góry Dynarskie z klasycznym regionem krasowym na Wyżynie Kras. Obniżenie między Alpami a Górami Dynarskimi zwane Bramą Lublańską stanowi najdogodniejsze przejście z Wiel-

kiej Niziny Węgierskiej nad Adriatyk. Słowenia ma krótki odcinek wybrzeża nad Zatoką Triesteńską.

Klimat na północy i wschodzie Słowenii jest ciepły, wzdłuż wybrzeża podzwrotnikowy morski z wilgotnymi zimami i suchymi latami. W Lublanie (wysokość 300 m n.p.m.) średnia temperatura stycznia wynosi -1°C , lipca 20°C . Średnie opady roczne w Lublanie wynoszą 1 380 mm, a w górach ponad 2 000 mm.

Lasy zajmują prawie połowę powierzchni kraju. W dolnych partiach Alp dominują buki, w wyższych – świerki i jodły.

2. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO

2.1. Informacje podstawowe

Ludność ogółem: 1 970,6 tys. (1999)

Struktura wiekowa:

0 - 14 lat: 16% (mężczyźni 163,8 tys.; kobiety 155,5 tys.)

15 - 64 lat: 70% (mężczyźni 693,4 tys.; kobiety 687,1 tys.)

65 i więcej lat: 14% (mężczyźni 99,1 tys.; kobiety 171,7 tys.)

Przyrost naturalny: - 0,4 ‰ (2000)

Liczba urodzeń na 1000 mieszkańców: 8,97

Liczba zgonów na 1000 mieszkańców: 9,62

Migracja netto: 0,23 migrantów/1 000 mieszkańców

Struktura płci (stosunek liczby mężczyzn do liczby kobiet w przedziałach wiekowych):

do 15 lat 1,05

15 - 64 1,01

65 i więcej lat 0,58

ogółem 0,94

Średnia długość życia: 75,4 lat, w tym: mężczyźni 71,1 lat, kobiety 79,2 lat

Struktura narodowościowa:

Słoweńcy 91% Arabowie 1%

Chorwaci 3% inni 3%

Serbowie 2%

Wyznania: katolickie 70,7% (w tym unicy 2%), luteranizm 1%, islam 1%, ateści 4,3%, inne 23%

Język: słoweński 91%, serbo-chorwacki 6%, inne 3%

Alfabetyzacja: 99%

Urbanizacja: 49%

2.2. Osadnictwo

Największymi miastami są: Lublana (270 tys., aglomeracja 325 tys.), Maribor (186 tys.), Kranj (73 tys.), Ptuj (69 tys.), Celje (66 tys.) i Murska Sobota (64 tys.).

3. USTRÓJ I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

3.1. Informacje podstawowe

Ustrój państwowy: republika parlamentarna

Nazwa państwa:

konwencjonalna pełna: Republic of Slovenia

konwencjonalna skrócona: Slovenia

lokalna pełna: Republika Slovenija

lokalna skrócona: Slovenija

Stolica: Lublana (*Ljubljana*)

Święta państwowe: 25 czerwca [1991]

Konstytucja: 23.12.1991 r.

Głowa państwa: prezydent

Organ ustawodawczy: Dwuizbowy parlament: Zgromadzenie Narodowe (izba niższa) - 90 deputowanych oraz Rada Narodowa (izba wyższa) - 40 członków

3.2. Podział administracyjny

Słowenia pod względem administracyjnym podzielona jest na 136 gmin (*obcine*) i 11 miast wydzielonych. Miastami wydzielonymi są: Celje, Koper, Kranj, Lublana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo Mesto, Ptuj, Slovenj Gradec, Velenje.

4. GOSPODARKA

4.1. Informacje podstawowe

Surowce: węgiel brunatny, ropa naftowa i gaz ziemny, rudy żelaza, ołowiu, cynku, miedzi, uranu oraz rtęć, lignit i srebro,

Wielkość i kierunki eksportu: 8,9 mld USD (Niemcy 31%, Włochy 14%, Chorwacja 8%, Francja 7%, Austria 7%) (1999)

Wielkość i kierunki importu: 9,9 mld USD (Niemcy 21%, Włochy 17%, Francja 11%, Austria 8%, Chorwacja 4%, Węgry, Rosja) (1999)

Produkcja energii elektrycznej: 12,5 mld kW-h, w tym: (1999)

elektrownie ciepłe	34,4%
elektrownie wodne	29,6%
elektrownie jądrowe	36,0%
elektrownie inne	0,0%

Produkt krajowy brutto według parytetu siły nabywczej: 20,4 mld USD (1998)

Realne tempo wzrostu: 3,6% (1998)

Produkt krajowy na jednego mieszkańca: 10,3 tys. USD

Udział sektorów gospodarki w produkcie krajowym brutto:

rolnictwo	5%
przemysł	35%
usługi	60% (1997)

Ludność żyjąca poniżej minimum socjalnego: 4%

Inflacja: 8% (1998)

Siła robocza ogółem: 857,4 tys. (1997)

Siła robocza według zatrudnienia w sektorach:

przemysł i budownictwo	41%
rolnictwo	12%
usługi	47%

4.2. Przegląd gospodarki

Słowenia jest jednym z najbardziej uprzemysłowionych państw byłej Jugosławii. Do najważniejszych gałęzi przemysłu należą: metalurgiczny, maszynowy, samochodowy, celulozowo-papierniczy oraz farmaceutyczny, włókienniczy i spożywczy. Większość zakładów przemysłowych jest skoncentrowana w Lublanie, Mariborze, Celje i Novo Mesto. Podstawą energetyki są elektrownie wodne i ciepłe opalane węglem brunatnym; poza tym Słowenia korzysta wraz z Chorwacją z elektrowni atomowej w Krsko położonej w południowo-wschodniej części kraju.

5. INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

5.1. Informacje podstawowe

Koleje: ogółem → 1 201 km, w tym:

- normalnotorowe → 1 201 km (z tego, zelektryfikowanych → 489 km)

- szerokotorowe → 0 km

- wąskotorowe → 0 km

Drogi: ogółem → 14 830 km, w tym:

- o nawierzchni twardej → 12 309 km (z tego, autostrady → 251 km)

- nieutwardzone → 2 521 km

Drogi wodne śródlądowe: b.d.

Rurociągi:

ropy naftowej i produktów naftowych → 290 km

gazu ziemnego → 305 km

Porty morskie: Izola, Koper, Piran

Porty śródlądowe: b.d.

Marynarka handlowa:

liczba statków (powyżej 1 000 BRT) → b.d.

wyporność → b.d.

Lotniska: ogółem → 14, w tym:

a. *Lotniska o twardych nawierzchniach dróg startowych w przedziałach długości:*

- powyżej 3 047 m - 1

- 2 438 - 3 047 m - 1

- 1 524 - 2 437 m	-	1
- 914 - 1 523 m	-	2
- poniżej 914 m	-	1
<u>Razem</u>		<u>6</u>

b. *Lotniska o nieutwardzonych nawierzchniach dróg startowych w przedz. długości:*

- powyżej 3 047 m	-	0
- 2 438 - 3 047	-	0
- 1 524 - 2 437	-	2
- 914 - 1523 m	-	2
- poniżej 914 m	-	4
<u>Razem</u>		<u>8</u>

5.2. Przegląd infrastruktury transportu

Sieć komunikacyjna w Słowenii jest stosunkowo dobrze rozwinięta, zwłaszcza transport samochodowy. Główne drogi łączą stolicę kraju, Lublanę, z Koprem (największym portem morskim kraju), Triestem (Włochy), Zagrzebiem (Chorwacja) i Wiedniem (Austria). Duże znaczenie mają porty lotnicze w Lublanie – Brnik, Mariaborze i Portorož, należące do międzynarodowej sieci komunikacji lotniczej.

6. SIŁY ZBROJNE

6.1. Informacje podstawowe

Rodzaje sił zbrojnych: Armia Słoweńska (wojska lądowe łącznie z lotnictwem i marynarka wojenna)

Potencjalne możliwości mobilizacyjne (mężczyźni w wieku 15-49 lat) → 530,2 tys.

Rzeczywiste możliwości mobilizacyjne

(mężczyźni w wieku 15-49 lat zdolni do służby wojskowej) → 421,9 tys.

Liczba mężczyzn osiągających wiek poborowy w roku: 15,3 tys.

Wydatki na obronność: 272 mln USD

Procentowy udział wydatków na obronność w PKB: 1,8%

6.2. Charakterystyka sił zbrojnych

Siły zbrojne Słowenii liczą około 10 tys. żołnierzy (w tym około 5 tys. poborowych), a siły paramilitarne 4,5 tys. Powszechna służba wojskowa trwa 7 miesięcy.

Na uzbrojeniu sił zbrojnych znajdują się: czołgi M-84 i T-55M; transportery BRDM-2, Valuk (Pandur). Elementy lotnicze i morskie znajdują się w stadium organizacji. Baza morska w Koper. Samoloty typu PC-9, Zlin-242 oraz śmigłowce B-206 i B-412.

ZAKOŃCZENIE

Analiza wojskowo-geograficznych uwarunkowań działania sił zbrojnych wymaga posiadania wielu informacji w zakresie uwarunkowań fizycznogeograficznych, społeczno-ekonomicznych i infrastruktury militarnej. Biorąc pod uwagę ten fakt, Autorzy w niniejszym opracowaniu zawarli jedynie podstawowe informacje w tym zakresie dotyczące państw kandydujących do NATO.

Informacje zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą najbardziej aktualnych danych, które można było uzyskać ze źródeł jawnych. Przedstawiono je w jednolitej formie, co ułatwia Czytelnikowi dokonywanie analiz porównawczych. Niestety nie udało się Autorom zebrać wszystkich informacji wg stanu na 2001 rok. Trudności w pozyskiwaniu aktualnych informacji spowodowały, że część z nich odnosi się nie do 2001 roku, lecz do innych lat. W przypadku informacji ulegających szybkiej dezaktualizacji, np. dotyczących ludności i osadnictwa, istnieje potrzeba dokonywania korekt w oparciu o aktualne, wiarygodne źródła (np. roczniki statystyczne).

BIBLIOGRAFIA

- [1]. *Europa Środkowo-Wschodnia 1996*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Fundacja im. Friedricha Elberta, rocznik VI, Warszawa 1999
- [2]. *Geografia Powszechna. Europa Środkowa i Wschodnia Eurazja północna*, Muza SA, wyd. I, Warszawa 2001
- [3]. Lach Z., Skrzyp J., Łaszczuk A., *Geografia bezpieczeństwa państw regionu środkowoeuropejskiego*, MON, Sztab Generalny, Zarząd Geografii Wojskowej, Warszawa 2001
- [4]. Mondrzycki Z., Buława J., *Litwa*, AON, Warszawa 1996
- [5]. *Popularna Encyklopedia Powszechna. Kontynenty i państwa, Europa t.I i II*, Fogra Oficyna Wydawnicza, Kraków 2000; Grupa Wydawnicza Bertelsmann, Warszawa 2001
- [6]. *Rocznik Statystyki Międzynarodowej 2000*, GUS, Warszawa 2000
- [7]. Skrzyp J., *Wojskowo-geograficzna charakterystyka państw Europy Środkowej*, AON, Warszawa 1994
- [8]. Skrzyp J., Lach Z., Łaszczuk A., *Geografia wojenna RP i krajów ościennych. Synteza wyników badań*, AON, Warszawa 2000
- [9]. Skrzyp J., Mondrzycki Z., Buława J., *Litwa (studium wojskowo-geograficzne)*, AON, Warszawa 1995
- [10]. Stańczuk S., *Słowacja. Charakterystyka wojskowo-geograficzna*, AON, Warszawa 1995
- [11]. *The Military Balance 2000•2001*, The International Institute for Strategic Studies, Oxford University Press, London 2000
- [12]. *The World Factbook 2001*, Central Intelligence Agency USA, strona internetowa: <http://www.cia.gov/cia/>, stan aktualności: 22.06.2002
- [13]. *White Book on Romania and NATO*, Ministry of Foreign Affairs, Bucharest 1997

Ponadto:

- [a]. Biuletyny Ośrodka Studiów Wschodnich, Ministerstwa Gospodarki RP
- [b]. Źródła internetowe (m.in. strony: organizacji i agend międzynarodowych, oraz rządów i agend poszczególnych państw)

DANE KODOWE (oznaczenia międzynarodowe)

Popularna nazwa kraju	Oficjalna nazwa kraju	Kod NATO	Kod ISO dwuliterowy	Kod ISO trzyliterowy
Albania	Republika Albanii	AL	AI	ALB
Bulgaria	Republika Bułgarii	BU	BG	BGR
Chorwacja	Republika Chorwacji	HR	HR	HRV
Estonia	Republika Estońska	EN	EE	EST
Litwa	Republika Litewska	LH	LT	LTU
Łotwa	Republika Łotewska	LG	LV	LVA
Macedonia	Republika Macedonii	MC	MK	MAZ
Rumunia	Rumunia	RO	RO	ROM
Słowacja	Republika Słowacka	LO	SK	SVK
Słowenia	Republika Słowenii	SI	SI	SVN

